

Anti-Emperyalist ve Anti-Oligarşik Mücadelede

KURTULUŞ CEPHESİ

Zafer Bizim Olacaktır !

<http://www.kurtuluscephesi.com>

YIL: 11 SAYI: 60 Mart-Nisan 2001

*Enflasyon, Deflasyon,
Yapısal Uyum, Döviz Çıpası,
Kemal Derviş, vs.*

Ne Oldu?

*Alternatifi Olmayan
Tek Ekonomi-Politika*

Arjantin "Modeli"

Kızıldere ve On'lar

*Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi
Halkın Devrimci Öncüleri
Ömür Karamollağlu
Mehmet Yıldırım, Nihat Kurban
Süleyman Aydemir, Cemalettin Dövençi*

<http://www.kurtuluscephesi.com>

4. Yılında

ENFLASYON, DEFLASYON
YAPISAL UYUM, DÖVİZ ÇIPASI
KEMAL DERVİŞ, VS.

3

22 Şubat 2001 günü TL'nin "dalgalanmaya" bırakılmasıyla birlikte adı konmamış ve oranı belirlenmemiş devalüasyon ortamında "sıkı para politikası"nın neden ve nasıl işe yaramaz olduğunu irdeleyen bir yazı.

NE
OLDU?

11

Aralık 1999'da IMF ile yapılan stand-by anlaşmasından 22 Şubat devalüasyonuna kadar geçen süredeki olayların genel bir değerlendirmesi.

ALTERNATİFİ
OLMAYAN
TEK
EKONOMİ-POLİTİKA

17

Emperyalizme bağımlı ülkemizde ve ülkelerde demokratik halk devrimi ile gerçekleştirilecek halk iktidarının uygulayacağı ekonomi-politika, tüm "globalizm" propaganda ve demagojisine rağmen, tek geçerli ekonomi-politikadır.

ARJANTİN
"MODELİ"

33

Ekonomik kriz ve siyasal gelişmeler ortamında ortaya atılan Arjantin "modeli" üzerine kısa bir değerlendirme.

KIZILDERE
VE ON'LAR

37

Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi'nin kurucusu ve önderi Mahir Çayan yoldaş ile dokuz THKP-C ve THKO savaşçısının anısına.

THKP-C
HALKIN DEVRİMCİ ÖNCÜLERİ
ÖMÜR KARAMOLLAOĞLU
MEHMET YILDIRIM
NİHAT KURBAN
SÜLEYMAN AYDEMİR
CEMALETTİN DÜVENÇİ

38

Onlar,
Türkiye Halk Kurtuluş Partisi-Cephesi'nin savaşçıları olarak toprağa düştüler. Anıları, her zaman mücadelemizde, bilincimizde varolacaktır.

<http://www.kurtuluscephesi.com>
4. YILINDA

40

Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfası'nın 4. yılına girerken genel değerlendirmesi

KURTULUŞ CEPHESİ

SORUMLU (V.i.S.d.P) : **Sezai Görür**

Yazışma Adresi:
Postfach 2501

55514 Bad Kreuznach / Deutschland

İnternet Adresi:

<http://www.kurtuluscephesi.com>

<http://www.kurtuluscephesi.org>

E-Mail Adresi:

kurcephe@kurtuluscephesi.com

Bu sayı İLKER Matbaası'nda basılmıştır.

Baskı Tarihi: 6 Nisan 2001

Ederi: 500.000 TL.

5 DM - 15 FFr.

5 Sfr. - 6 NG

Abone Ederi:

10 Sayı 70 DM

15 Sayı 100 DM

Enflasyon, Deflasyon, Yapısal Uyum, Döviz Çıpası, Kemal Derviş, vs.

22 Şubat sabahı Türkiye, adı konulmamış, oranı belirlenmemiş bir devalüasyonla uyanı. 14 aydır büyük reklam kampanyalarıyla sürdürülen IMF'nin istikrar uygulamalarının odak noktasını oluşturan kontrollü döviz fiyatı politikasından vazgeçilerek, döviz fiyatlarının serbest dalgalanmaya bırakıldığının ilan edilmesiyle birlikte ortaya çıkan manzara ise, tam bir başıbozukluk ve belirsizlik görünümü aldı. Hükümetin başbakanından bakanlarına kadar hiç birinin neden ve nasıl olduğunu anlayamadığı ve anlatamadığı döviz fiyatlarının serbest bırakılması kararıyla birlikte döviz fiyatlarından ve para politikalarından sorumlu Merkez Bankası, "piyasalarda fiyat oluşmasını" bekler hale geldi. İki gün sonra Merkez Bankası'nın doların fiyatını 1 milyon 50 bin lira olarak açıklamasıyla, adı konulmamış devalüasyonun %40 dolaylarında olduğu görüldü.

Gecelik faiz oranlarının görülmedik oranlarda yüzde binler ve onbinlerle ifade edildiği, mevduat faizlerinin %4.000-5.000'leri gördüğü, kredi kartlarının gecikme faizlerinin %19.500'e yükseltildiği, kredi faizlerinin %4.000'ler olarak tebliğ edildiği adı konulmamış devalüasyon sonrasında, hükümetin ve "medya"nın tüm umudu 9 günlük Kurban Bayramına ve Galatasaray'ın alacağı Milan galibiyetine "endekslenmiş"ti.

Ama ekonomi bayram tanımıyordu. 9 günlük bayram tatili süresinde yapılan repo işlemlerinden elde edilen "getiri" 10 milyar dolar olmuştu. Heryerin kapalı olduğu bir sırada, "birileri"nin 10 milyar dolar kazandığının duyulması, hiç kimseye "inandırıcı" gelmedi. "Halk", ülkenin "nasıl olsa batmayacağı" kanısıyla Galatasaray'ın Milan zaferini kutlamaya devam ederken, 9 günlük bayram tatili süre-

sinde 10 milyar dolar kazananlar ise birbirini "medya"ya ihbar etme yarışını içindeydiler.

"Her türlü hainliği, her türlü namertliği yapan repodur. Repodan dolayı insanlar birbirlerine borçlarını ödemiıyorlar. İnsanlar ahlaki bir çöküntü içindeler" diyen ve bu ihbar fırsatında adı geçen Ankara Sanayi Odası (ASO) başkanı Zafer Çağlayan'ın, oda ve borsaların ticaret yapamadıkları için gelirlerini "öyle ya da böyle değerlendirmek zorunda" olduklarını, kendisinin kişisel olarak faiz ve repo uygulamasına karşı olduğunu ve reponun kaldırılması gerektiğini belirttiğinden sonra, "bayramdan önce dünyanın hiçbir ülkesinde görülmeyen bir vaka yaşandığını", bunun ise repo faizlerinin 7000'lere kadar çıkması olduğunu ve bunun sonucunda bir haftalık süre içinde repodan 10 milyar dolar tutarında faiz elde edildiğini söylemiş olması bile, halkı inandırmaya yetmedi.

Bayram sonrasıyla birlikte 22 Şubat'tan sonraki 15 gün içinde yapılan vurgunlar yavaş yavaş ortaya çıkmaya başladı. "Medya"nın büyük övgülerle manşetlere taşıdığı ikinci büyük vurgun haberi **Ordu Yardımlaşma Kurumu**'ndan (OYAK) geldi.

"Medya"nın alışılmış söylemiyle OYAK'ın vurgunu, "müthiş operasyon" başlıklarıyla "müşterilerine müthiş bir zamanlamayla ciddi kâr ettiren" bir ekonomik olaymış gibi sunuldu. Gazetelerin ifadesiyle "Oyak Portföy Yönetimi şirketinin başında uluslararası ciddi deneyimleri olan Fatma Can"ın anlatımına göre "müthiş operasyon" şöyle olmuştur:

"19 Şubat krizinden bir hafta önce nakide geçtiklerini belirten Can, Ecevit'in açıklamasıyla (19 Şubat günü yapılan MGK toplantısını terk etmesine ilişkin olarak yaptığı açıklama kastedi-

liyor. -K.C.) devalüasyonun olacağı dü-
şüncesinin kesinlik kazandığını belirti-
yor. Ekibiyle acil toplantıya giren Can,
dövizde geçmeye karar verir. Çarşamba
(21 Şubat) devalüasyon olacağı konu-
sunda en küçük şüphesi kalmaz. Ve
o hafta cuma günü (23 Şubat) alınan
dolarlar 1 milyon liranın üzerinde satı-
larak nakide geçilir. Bu arada perşem-
be günü de (22 Şubat) borsada güçlü
şirketlerin hisselerine yatırım yapılır. Ve
hemen herkesin büyük zararlar ettiği
krizden güçlenilerek çıkarılır.”

Ve böylece Ordu Yardımlaşma Kurumu
“krizden kârlı çıkarken”, Genelkurmay’ın eko-
nomik olaylarla ne kadar ve neden ilgilendiği,
Genelkurmay bünyesinde oluşturulan ve ban-
ka mevduatlarını izleyen EMİM’in (Ekonomik
ve Mali İzleme Merkezi) ne işe yaradığı da
ortaya çıkmıştır.

22 Şubat devalüasyonu ile birlikte başlayan
belirsizlik ise “televoleci ekonomistler”in ifla-
sını ve yeni “kurtarıcıları” **Kemal Derviş**’in
“yükselişi”ni kamuoyunun gündemine getir-
di.

22 Şubat devalüasyonu ile birlikte, Aralık
2000’de IMF ile yapılan stand-by anlaşmasını
“globalizmin zaferi” olarak sunan, Türkiye’nin
bu anlaşma ile uygulamaya soktuğu “istikrar
tedbirleri”nin enflasyonu indireceğini ve her-
kesin “zengin olacağı”ni söyleyen küçük-bur-
juva emperyalist ekonomistleri (namı diğer
“televoleci ekonomistler”) tam bir şaşkınlık
içine girdiler.

Daha devalüasyonun ilk gününde “televole-
ci ekonomist”lerin en “ekonomisti” Prof.
Dr., Garanti Bankası yönetim kurulu üyesi,
Akşam gazetesi ekonomi yazarı, Çukurova
Holding danışmanı ve spor yorumcusu **De-
niz Gökçe**, “*dalgalt kur sisteminin olumlu ta-
rafı devalüasyon korkusunu ortadan kaldır-
ması*” olduğunu ilan ederek, 22 Şubatta “de-
valüasyon olmadığımı” büyük bir yüzüzlükle
söyleyebiliyordu.

Öte yandan, Deniz Gökçe’nin arkadaşı ve
ortağı, para politikaları “uzmanı” Prof. Dr. **Asaf
Savaş Akat** ise, Kasım 2000’de patlak veren
krizi “likidite krizi” diye geçiştirirken, bu krizi
önceden “görememesinin” nedeni olarak
“devlet”in “bazı bilgileri gizlemesi”ni göstere-
rek, yani bugüne kadar işlerini devletin eko-
nomiden sorumlu kurumlarından neler yapıla-
cağına ilişkin bilgi alarak yürüttüğünü söyleye-
rek, ne denli “ekonomist” olduğunu ortaya
koymuşken, **21 Ocak 2001** tarihinde şunları
yazıyordu:

“Özetle, enflasyonla mücadele için

döviz kurunun nominal çapa olarak
kullanılmasının TL’ye aşım değer kazan-
dırdığı, ihracatın durma noktasına gel-
diği, ufukta bir döviz krizinin yattığı gibi
rivayetleri inandırıcı bulmuyoruz. Bun-
lar devalüasyon bağımlısı kesimlerin
beyhude çabalarıdır. Sayılar ortada.
Başka sayısı olan varsa beri gelsin...”^[*]

Ama ne yazık ki, Asaf Savaş Akat’ın mey-
dan okumasının üzerinden bir ay geçmişken,
22 Şubat günü, gerçekler “beri gelmiş”tir.

Bilineceği gibi, “büyük para uzmanı” Asaf
Savaş Akat’a göre, ülkedeki istikrarsızlığın ne-
deni enflasyondur ve enflasyonu düşürmenin
yolu “para politikaları”ndan geçmektedir. Ona
göre, “enflasyon daima parasal bir olaydır”,
dolayısıyla “doğru” bir para politikası izlendi-
ğinde, hem enflasyon aşağı çekilecektir, hem
de ekonomide istikrar ve büyüme sağlana-
caktır, bunun yolu da “yapısal reform”dan
geçmektedir.

“20 yılı aşan bir süreyi çok yüksek
enflasyonla geçirmiş olması sonucun-
da Türkiye ekonomisinin ulaştığı nok-
ta, ancak çok temel bir yapısal reform-
la çözülebilir: buna ‘para rejimi reform-
mu’ (currency reform) diyoruz... Esas
yapısal reformun TL’nin tekrar **güveni-
li** bir para haline dönüştürülmesinde
yattığını düşünüyoruz.”^[**] (abç)

Asaf Savaş Akat, bu iddiasını İktisat Fakül-
tesi 1. sınıf öğrencilerine ders verir edayla şö-
yle gerekçelendirmektedir:

“İktisat teorisi, enflasyonun neden-
lerini ayrıntılı şekilde incelemiştir. İlk
aşamada iki aynı nedensellik karşımıza
çıkıyor. Birincisi toplam mal ve hizmet
talebinin arzın üstünde seyretmesi so-
nucu, üreticilerin satışların düşmesi
korkusu olmaksızın fiyat artışına gide-
bilecekleri bir ortamın varlığıdır. Buna
kabaca *talep enflasyonu* diyebiliriz.
İkincisi ise, ekonomiyi içsel ya da dış-
sal şoklar sonucu (devalüasyon, dünya-
da petrol ya da hammadde fiyatlarının
artması, emek piyasasında talep yo-
ğunluğunun ücretleri tırmandırması gi-
bi), üretim maliyetlerinin yükselmesi-
nin üreticileri fiyatlarını arttırmak zorun-
da bırakmasıdır. Buna da kabaca *ma-
liyet enflasyonu* diyebiliriz. İşin buraya
kadar olan kısmı kolaydır.

Bir sonraki aşamada, enflasyonla
ekonomide dolaşan para miktarı ara-

[*] Asaf S. Akat, Döviz Kuru ve Dış Açık, 21 Ocak 2001

[**] Asaf S. Akat, Yüksek Enflasyonun Ekonomi Politikası

sındaki ilişki yer alır. Diğer konularda farklı düşünceler bile, iktisatçılar, her iki halde de *enflasyonun ortaya çıkabilmesi* (ya da devam etmesi) için, *dolaşımdaki para miktarının artması* gerektiği ilkesinde birleşirler. Mantiği tersinden daha iyi anlayabiliriz. Talep fazlası halinde, üretim ve fiyatlardaki artışla beraber eğer *dolaşımdaki para miktarı artmazsa*, faizler yükseleceğinden toplam talebin en büyük iki kalemini oluşturan yatırım ve tüketim harcamaları kısılacak, yani enflasyona yol açabilecek talep fazlası ortamı ortadan kaybolacaktır. Aynı şekilde, maliyetleri yükselten bir şok sonrasında *para miktarının sabit kalması*, gene faizlerin yükselmesi, harcamaların kısılması ve neticede düşen üretimin fiyat artışını sınırlaması ile sonuçlanacaktır.”^[1]

İşte Asaf Savaş Akat’ın tüm “para uzmanlığı” yukardaki iki paragrafla özetlenmektedir. “Yapısal reform” sözcüğünü dilinden düşürmeyen bu “para uzmanı”na göre, “sıkı para politikası”, yani Friedman’ın “monetarist” politikası herşeyi çözecektir. Bunun için yapılması gereken, siyasi “**kararlılık**” ve Merkez Bankası’nın siyasi yönetimden “**bağımsız**” bir kurum haline getirilmesidir. Bunun günlük dildeki karşılığı ise, politikacıların ekonomiyle ve ekonomi yönetimiyle olan tüm ilişkilerinin kesilmesi, ekonomiye ve ekonomi yönetimine karışmamalarıdır. Onlara göre, “politikacılar”ın ekonomiye ve ekonomi yönetimine karışmalarına neden olan şey, yeniden seçilebilmek için **popülist politikalar** izlemeleri, yani seçmenlere ekonomik çıkar sağlama tutumları ve bu amaçla devletin elindeki iktisadi kuruluşları kullanmalarıdır. “Siyasi kararlılık”tan kastedilen, hükümetlerin ve partilerin yeniden seçilme kaygısı taşımaksızın “gerekeni yapmaları” ve devletin elinde bulundurduğu iktisadi kuruluşların elden çıkartılması, yani “özeleştirilmesi” dir. “Yapısal reform”la kastedilen herşey de bununla sınırlıdır.

Asaf Savaş Akat gibi 12 Eylül askeri darbesi koşullarında yıldızı parlamış “ekonomistler”in çok iyi bildiği gibi, sadece askeri darbe dönemlerinde oluşturulan hükümetler “yeni den seçilme kaygısı taşımayan teknokratlar”dan oluşabilmektedir. Bu nedenle, “demokrasi” içinde yapılacak “yapısal reform”larla, ekonomi yönetimi tümüyle siyasi yönetimden bağımsızlaştırılmak istenmektedir. Bunun tek

yolu, Merkez Bankası’nın bağımsızlık düzeyinde “özerkleştirilmesi”dir. Böylece siyasi yönetimden bağımsızlaşan Merkez Bankası, sıkı para politikasını “teknokrat” şaşmazlığı ve kararlılığı ile izleyerek enflasyonu denetim altında tutabilecektir.

Bu durumdaki bir Merkez Bankası, Asaf Savaş Akat’ın yukarda aktardığımız alıntıda ifade ettiği gibi, talep ya da maliyet enflasyonu baskısı ortaya çıktığında, hiç kimsenin gözünün yaşına bakmaksızın “dolaşımdaki para miktarını sabit tutarak” enflasyonun artmasını engelleyecektir.

Böyle bir uygulama, kaçınılmaz olarak “faizleri yükselteceği”nden, “yatırımcı” için üretim ve yatırım maliyetlerini artırarak üretim ve yatırım yapmaktan vazgeçirecektir. “Tüketici” için ise, aynı yüksek faiz, tüketici kredilerinin maliyetini artıracığından talebi düşürecektir. (Burada, işçi ve memur gibi sabit ücretliler konu “dışı”dır, çünkü bunların aldıkları ücret sabit olduğundan talepleri de sabittir, ücretler artırılmadığı sürece ek bir talep unsuru olamazlar. Öte yandan “seçilme kaygısı taşıyan popülist politikacılar” ekonomiyi yönetmeyeceklerinden, bunların ücret ve maaşlarının artırılması da sözkonusu değildir.)

Ancak, A. S. Akat’ın “sıkı para politikası” açısından “talep enflasyonu”na ilişkin söylediklerindeki tutarsızlığın dayanağı, dikkat edilecek olursa, “talep enflasyonu”nun nedeni “üreticilerin satışların düşmesi korkusu olmaksızın fiyat artışına gidebilecekleri bir ortamın varlığı” olarak konulmasıdır. A. S. Akat bu tutarsız (ve aynı zamanda yanlış) dayanaktan yola çıkarak, “talep enflasyonu”na karşı uygulanacak “para politikası”nın hedef kitlesini “üreticiler”, yani sanayi ve tarım kapitalistleri olarak saptamak zorundadır. Onun varsayımına göre, “sıkı para politikası”, bu kesimlerin istedikleri gibi “zam” yapmalarını engelleyerek enflasyonun yükselmesini durdurmaktadır. Yukarda da ifade ettiğimiz gibi, ona göre, “sıkı para politikası” sonucu kredi faizleri yükseleceğinden “üreticiler”in, yani sanayi ve tarım burjuvazisinin kredi maliyeti artacak, dolayısıyla üretim maliyeti yükselecektir. Bu durumdaki sanayi ve tarım burjuvazisinin yükselen kredi maliyetini karşılamak için daha çok mal satması, dolayısıyla arzı artırması gerekeceği sanılmaktadır. Oysa, aynı durum, kapitalist için üretim maliyetinin artması anlamına geleceğinden, fiyatların düşmesi bir yana, malların değerinde yükseliş ortaya çıkarmak durumundadır. Sonal olarak, “talep enflasyonu” koşullarında “sıkı para politikası” sanayi ve tarım burjuvazisi üzerinde belirleyici

[1] Asaf S. Akat, Yüksek Enflasyonun Ekonomi Politliği

bir etkiye sahip değildir. İşte A. S. Akat gibi “dandik” ekonomistlerin halkı inandırmaya çalıştıkları “uzmanlıklar” burada noktalanmaktadır. Herkesin bilebileceği ve kapitalizmin tarihinin binlerce kez kanıtlandığı gibi, “talep enflasyonu”, mal ve hizmet arzının talepten az olmasının ifadesidir. Bunun somut ifadesi ise, mal ve hizmet talep eden “tüketiciler”in elindeki para miktarının (dolaşım aracı) fazlalığıdır. Dolayısıyla “sıkı para politikası”, asıl olarak “tüketiciler”in taleplerini yükselten “fazla para”nın emilmesini esas alır. Bu durumda da, “tüketiciler”in değişik sınıflara ayrılmışlığı gündeme gelir ve her sınıfın tüketim artışına neden olan olaylar saptanarak “önlemler” alınır.

“Sabit gelirli”ler ya da ücretliler açısından talebi kısmanın basit ve alışlagelen yöntemi ellerine geçen ücretlerin düşürülmesidir. Doğrudan ücretlerden yapılacak bir indirim bu sınıfların tepkisine neden olacağından, ücret indirimleri **reel** olarak gerçekleştirilir. Ülkemizde onlarca yıldır yapıldığı gibi, ücretlerin reel olarak düşürülmesinin yöntemi, ücretlerdeki artış ile fiyatlardaki artış arasındaki “makas”ın açılmasıdır. Bir başka deyişle, ücret artışının hiçbir zaman enflasyondan yüksek olmaması, bu kesimlerin taleplerinin düşmesine neden olur.

“Talep enflasyonu”na neden olan ikinci kesim ise küçük ve orta burjuvazidir. Bunların değişik kaynaklardan elde ettikleri gelirler, dönemselsel olarak talep patlamasına neden olmaktadır. Ülkemiz somutunda görüldüğü gibi, yüksek faizler bu kesimlerin eline geçen para miktarını artırmış ve talebi, özellikle de ithal mallarına olan talebi, artırmıştır. Bu kesimlerin artan talebini azaltmanın yöntemi, doğrudan ellerine geçen para miktarını azaltmaktan geçtiği için, faiz oranlarının aşağı çekilmesi, olabilirse enflasyon oranının altında bir faiz oranına ulaşılması gerekmektedir. Ama A. Savaş Akat’ın varsayımına göre, “sıkı para politikası” kaçınılmaz olarak faizlerin yükselmesine neden olacağından, bu kesimlerin talebini bu yolla düşürmek olanaksızlaşmaktadır. Bu nedenden dolayı, ister adına “talep enflasyonu” denilsin, ister ekonomik buhran, her durumda bu kesimlerin mülksüzleştirilmelerinden başka seçenek yoktur. Bu da, bu kesimlerin **proleterleşmesi** demektir.

A. Savaş Akat’ın “maliyet enflasyonu”na ilişkin belirlemeleri de, “talep enflasyonu” konusunda olduğu gibi, tam bir çıkmaz içindedir. Varsayımına göre, “maliyet enflasyonu”, ekonominin “içsel ya da dışsal şoklar sonucu” üretim maliyetlerinin yükselmesine bağlı

olarak fiyatların artmasıdır. İster tekil düzeyde kapitalist alınsın, ister sektörel isterse ülkesel düzeyde alınsın, “içsel ya da dışsal şoklar”, sözcüğün tam anlamıyla üretim süreçlerinin kendi dinamiklerinin dışında gelişen olaylarla bozulmaya uğraması anlamına gelir. Kendi örneğinden yola çıkarsak, yapılan bir devalüasyon ya da petrol, hammadde fiyatlarındaki artış, üretim maliyetini artırmakla, aynı zamanda **metaların değerinde** bir yükselmeye neden olur. Fiyat artışına yol açan, metaların değerlerindeki yükselmedir. Eğer “üretici”, yani kapitalist, metalarını değerlerinin altında bir fiyattan satmak zorunda kalırsa, sadece A. S. Akat’ın değil, herkesin bileceği gibi **zarar** eder ve sonuçta **iflasa** sürüklenir. Metaların değeri ile fiyatlar arasındaki ilişki ise, doğrudan “piyasa” tarafından belirlenir. Bir başka deyişle, tüm ekonomistlerin yüzyıllardır bildiği gibi, metaların değerleri ile fiyatlar bir ve aynı şey değildir. A. Savaş Akat’ın yanlış varsayımından hareket edilecek olursa, metaların değerleri ile fiyatlar bir ve aynıdır, dolayısıyla bunlar arasında bir ayırım önsel olarak yapılamaz. Bu önsel olarak kabul edildiğinde bile, varılacak yer “sıkı para politikası” ile fiyat artışlarının önüne geçilemeyeceğidir. Çünkü, A. Savaş Akat’ın herkesi inandırmaya çalıştığı gibi, “sıkı para politikası” sonucu, yani dolaşımdaki para miktarı sabit tutularak, faizlerin yükseltilmesi, harcamaların kısılanması, sadece ekonomide **durgunluğa** neden olur. Kendisi de bunu “düşen üretim” olarak ifade etmek zorunda kalmaktadır. Ekonomide durgunluk, sermayenin genişleme ve büyüme sürecinin kesintiye uğramasından başka bir şey değildir. “Düşen üretim” olarak durgunluk, daha az artı-emek üretmek, daha az kâr sağlamak anlamına gelir. Bir başka deyişle, bu durum, sermayenin bir kısmının sermaye olarak işlevlerinin sona ermesi, yani ortadan kaybolması demektir. Varsayımın başlangıcına dönecek olursak, üretim maliyetlerindeki artış, meta-sermayenin değerindeki bir artışa denk düştüğünden, kaçınılmaz olarak satışla birlikte ortaya çıkacak olan para-sermaye miktarı da büyük olacaktır.

Elbette, A. Savaş Akat gibiler, biraz okumuş ve araştırmış olsalar bu gerçekleri kolayca görecektir. Ancak onların işi, gerçekleri bulmak değil, kitleleri gerçek olmayan şeylere “inandırmak”tır. “Maliyet enflasyonu” durumunda olduğu gibi, piyasadaki para miktarını sabit tutarak ya da azaltarak metaların değerlerinde meydana gelen artış fiyatları yansıtmamak, kapitalizm adına kapitalistlerin mülksüzleştirilmesini savunmak demektir. Bu

olamayacağı için, “maliyet enflasyonu” koşullarında yapılan ve yapılabilecek tek şey, **diğer maliyet unsurlarının fiyatlarını** (değerlerini değil) **ucuzlatmaktır**. Burjuva ve küçük-burjuva ekonomistleri için bu “diğer maliyet unsurları”nın başında işçi ücretleri gelir. İşte A. Savaş Akat’ın “içsel ya da dışsal şoklar sonucu üretim maliyetlerinin yükselmesi” karşısında elinde kalan tek araç, **işçi ücretlerinin düşürülmesi** olmaktadır. Bundan ötesi tümüyle boş sözlerdir.

İşte, A. Savaş Akat gibi “ekonomistler”in anti-enflasyonist politikalarının geldiği yer işçi ücretlerinin düşürülmesi olmaktadır. Bu da, emeğin tüm değerlerin yaratıcısı olduğu gerçeğinden başka birşey değildir.

Sözün özü, A. S. Akat’ın “sıkı para politikası”na ilişkin tüm varsayımları, işçi sınıfının “fedakarlığı”ndan başka birşeye dayanmayan, uygulanması olanaksız ve sonuç vermeyen varsayımlar durumundadır. (Zaten böyle olmasaydı, yıllardır ortalıkta “para uzmanı” olarak dolaşan A. S. Akat, çoktan “ekonomiden sorumlu devlet bakanı” kariyerine ulaşmış olurdu.) A. Savaş Akat’ın tüm teorisini dayandırdığı çıkış noktasının yanlışlığı, yani **piyasadaki para miktarının** (ekonomi politik dilinden söylersek dolaşım araçlarının miktarının) **fiyatları belirlediği** savının yanlışlığı bu sonucu doğurmaktadır. Marks, “*Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı*” yapıtında bu yanlışlığı şöyle ortaya koymuştur:

“Eğer dolaşımdaki metallerin fiyatlarının tüm toplamı artarsa, ama paranın dönüp yerine gelme hızının artışından daha az bir oranda artarsa, dolaşım araçlarının kitlesi küçülecektir. Eğer, tersine, paranın geriye, yani başladığı yere dönme hızı, dolaşımdaki metallerin fiyatlarının tüm toplamının azalmasından daha büyük bir oranda azalır, dolaşım araçları kitlesi artacaktır. Genel bir fiyat düşüşü ile birlikte giden dolaşım araçları artışı, genel bir fiyat yükselişi ile birlikte giden dolaşım araçları azalması, işte bu, meta fiyatları tarihinde en iyi yer etmiş, yerleşmiş olaylardan biridir...”

Dolaşım hızı belli olduğuna göre, dolaşım araçları kitlesi, demek ki, yalnızca metallerin fiyatları tarafından belirlenir. Şu halde, fiyatlar, az ya da çok ek para dolaşımında bulunduğu için yüksek ya da düşük değildirlenir, ancak fiyatlar düşük ya da yüksek oldukları için, az ya da çok ek para dolaşımında bulunmaktadır. Bu da en önemli eko-

nomik yasalardan biridir ve belki de Ricardo-sonrası İngiliz ekenomi politiginin tek olumlu yanı, bu yasaı, meta fiyatları tarihi ile ayrıntılarına kadar tanıtlamış olmasıdır.”^[1]

Böylece A. Savaş Akat gibilerinin kapitalist ekonomi konusundaki cehaleti açığa çıkarken, aynı zamanda söylenenler ile yapılan istenenler arasında kesin bir farklılık olduğu da görülmektedir. Bir başka deyişle, söylenenler, yapılacakları gizlemenin bir aracı durumundadır. Bu nedenle, söylem her ne kadar ekonomik görünse de, içerik her zaman **politik** olmaktadır.

Görüleceği gibi, “monetarist” burjuva ekonomistleri, bir yandan kapitalist ekonominin temel yasası olan arz-talep yasasını ortadan kaldıracaklarına inanırlarken (ya da insanları buna inandıracaklarına inandıklarından), diğer yandan **mevcut düzenin politik mekanizmasını da ortadan kaldırmayı** düşünmektedirler. Onların düşlediği politikacı, kitlelere sanat, edebiyet, müzik vb. alanlarda birşeyler vaad eden, nasıl mutlu olabileceklerine ilişkin felsefik görüşler aşıl原因an kişiler olmalıdır. Bir başka deyişle, onlar için, politik partiler, birer **kültür kuruluşu** haline dönüşmelidir. Bu nedenle, onlar, **kitlelerin depolitizasyonunu** herşeyin önünde görürler. Bütün sorun, mevcut düzenin politik partilerinin “politikayla uğraşması”ndan kaynaklanmaktadır. (“Düzen dışı” ya da “düzene karşı” partiler ise, devletin “asli işlevi” aracılığıyla, yani siyasal zor ile ortadan kaldırılacağından sorun olarak görünmezler.) İşte onları politikadan uzaklaştırabilmek “yapısal reform”un ana halcasını oluşturmaktadır. Devletin bütünsel olarak yönetimi ve işleyişine ilişkin herşey, yani politikanın bu “yapısal reform”la devreden çıkartılması, aynı zamanda siyasal üst yapının ortadan kaldırılması ve yerine “sivil toplum”un geçirilmesi demektir. Bu yüzden de, bu “ekonomistler”, hemen her yerde “sivil toplumcu” durlar. “Devletin küçültülmesi”, “devletin ekonomiden elini çekmesi” ya da “devletin asli işlevlerine, yani eğitim, sağlık, savunma gibi görevlerine” geri dönmesi söyleminin arkasında bunlar yatmaktadır.

Buraya kadar herşey çok iyi görünmektedir. Ülkemiz somutunda olduğu gibi, kitlelerin politize olması her yol denenerek engellenirken, siyasal partiler, balonlu, konfetili ve Edip Akbayram konseriyle kongre yapan CHP ya da Mahsun Kırmızıgül’lü seçim propagan-

[1] K. Marks, *Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı*, s: 138-139

dası yapan ANAP vb. örneklerinde olduğu gibi, sosyal kulüp faaliyeti yürüten “party” haline dönüştürülebilmektedir. Ve bugünkü DSP-MHP-ANAP hükümetinde görüldüğü gibi, tüm bakanlar ve başbakan ve yardımcılar ekonomiden anlamayan ve ekonomi-politik bilmeyenlerden oluşabilmektedir.

Ancak tüm bu öznelliklere rağmen, kapitalist ekonominin yasaları işlemekte ve sosyo-ekonomik yapının diyalektiği varlığını sürdürmektedir. Bütün sorun, kapitalist üretim ilişkilerinde ve diyalektikte odaklanmaktadır. Kapitalist üretim ilişkilerinin işleyişini ve yasalarını bulan ve “başımıza musallat eden” Karl Marks ve onun diyalektik yöntemi olduğundan, “kurtuluş” diyalektik yöntemden kurtulmaktan geçmektedir. Dolayısıyla, tüm “para uzmanları” için, kurtulunması gereken tek şey **diyalektiktir**. Diyalektikten kurtulunmadığı sürece, siyasal üst yapının varlığından kurtulunamayacağını gören tüm burjuva ekonomistleri, “para uzmanı” olsun olmasın, tüm zamanlarını Marksizmi çürütmeye ve Marksizmle “savaşmaya” adanmış durumda kalmışlardır.

“Enflasyon daima parasal bir olaydır” diyerek ortalıkta dolaşan Asaf Savaş Akat’ın şu sözleri neden diyalektiğin ve Marksizmin en temel sorun olduğunu açıkça göstermektedir:

“Son bir soru: bir ülkenin parası neden sağlam olur? Büyüklüğü, askeri gücü, çok ihracat yapması, döviz rezervleri, vs. gibi nicel özellikleri sayesinde mi? Korkarım ki hayır; parası güçlü ülkeler listesini yapınca, her birinin bu kriterlerden bazılarını tatmin etmediği kolayca görülecektir. Dünyada varolan sağlam paraların hepsinin tek müşterek özelliği, ülke vatandaşlarının ve yabancıların ülkeyi yönetenlerin asla enflasyonun başını kaldırmasına izin vermeyeceğine **inanmalarıdır**.”^[1] (abc)

Evet, bütün sorun insanların birşeylere “inandırılmaları”na indirgenmektedir. Doğal olarak, bilime dayanan, bilimsel gerçekleri esas alan, dolayısıyla nesnel gerçeği, insan iradesinden bağımsız gerçeği kabul eden Marksizm, onların can düşmanı olmaktadır. Ve Marksizmin kurucuları Marks ve Engels bu gibi hayal tüccarlarına şöyle demektedirler:

“İnsanlar, şimdiki kadar, kendileri hakkında, ne oldukları ya da ne olmaları gerektiği hakkında her zaman yanlış fikirlere sahip olmuşlardır. Sahip oldukları ilişkileri, Tann hakkındaki, normal insan hakkındaki vb. tasarımlarına uygun olarak düzenlemişlerdir. Kendi beyinlerinin ürünleri, onları yaratan beynin üstüne çıkmıştır. Yaratıcılar, kendi yarattıkları şeyler önünde secdeye varmışlardır. Öyleyse onları, boyunduruğu altında ezildikleri kuruntulardan, fikirlerden, dogmalardan, hayali yaratıklardan kurtaralım. Fikirlerin egemenliğine karşı başkaldıralım. Biri, insanlara bu yanılsamaları değiştirip, yerine insanın özüne uygun düşen düşünceler koymayı öğretilim diyor, bir başkası, bu yanılsamalara karşı eleştireci bir tutum almayı öğretilim onlara diyor, bir üçüncüsü ise, bunları kafalarından çıkarıp atmalarını öğretilim diyor ve — bugünkü gerçekliğin böyle çökeceğini iddia ediyorlar.

Bu masum ve çocuksu düşler genç-hegelcilerin bugünkü felsefesinin çekirdeğini oluştururlar; ki bu felsefe, Almanya’da, kamuoyunca korkuyla karışık bir saygı ile karşılanmakla kalmıyor, ama felsefi kahramanların kendileri tarafından, canice sertlikteki bu fikirlerin dünya için devrimci bir tehlike taşıdığı inancı içinde, büyük bir ciddiyetle sunuluyor. Bu kitabın birinci cildinin amacı, kendilerini kurt sanan ve başkalarının da kurt sandıkları bu koyunların ne olduklarını ortaya koymak, onların meyleşmelerinin Alman burjuvazasının tasarımlarının felsefi bir dille yinelenmesinden başka bir şey olmadığını ve bu felsefi yorumcuların palavracılıklarının, Alman gerçekliğinin zavallı yoksulluğunu yansıtmaktan başka bir anlam taşımadığını göstermektir. Bu cilt, Alman ulusunun hoşlandığı, düşlerle dolu uyuklamaya pek uygun düşen, gerçekliğin gölgesine karşı yürütülen bu felsefi savaşın maskaralığını ortaya çıkarmak ve onu bütün saygınlığından yoksun bırakmak amacıyla yazılmıştır.

Bir zamanlar, yürekli adamın biri, insanların, salt yerçekimi fikrine saptıkları için suda boğulduklarını sanıyordu. Ona göre, insanlar, örneğin, bunun dinsel boş inanlara dayanan bir düşünce olduğunu söyleyerek bu fikri kafalarından çıkarıp atsalardı, ondan sonra artık her türlü boğulma tehlikesinden korunmuş olurlardı. Ömrü boyunca, bütün istatistiklerin, sayısız ve boyuna yinelenen tanitlarla zararlı sonuçlarını kendisine gösterdikleri bu yerçekimi yanılsamasına karşı savaşı dur-

[1] Asaf S. Akat, Yüksek Enflasyonun Ekonomi Politikası

du.” [¶]

İşte A. Savaş Akat bu yerçekimi fikrine karşı savaştan “yürekli adam” gibi “para uzmanlığı”nı sürdürmeye devam ederken, 22 Şubat devalüasyonu sonrasında “tüketici danışmanlığına” soyunarak, tüm “globalistlere” meydan okurcasına (ve kendisinin bunlardan birisi olduğunu hiç anımsamadan) ihtiyaç duyulan dövizleri bulabilmek için “halk”a şunları söylebilmiştir:

“Ekonominin düzlüğe çıkışını hızlandıracak bir başka husus, vatandaşın daha az ithal mal almasıdır. Zaten bunların fiyatı yerli ürünlere kıyasla çok artmıştır.

Bir tek benim ithal yerine yerli mal kullanmamla ne olur demeyin. Siz sorumlu bir vatandaş gibi davranın. Unutmayın. İthal malı yerine satın aldığınız her yerli ürün sizin ürettiğiniz mal ve hizmetlere de ek talep demektir. İthalatımızı ne kadar çabuk ve ne kadar fazla kısarsak döviz fazlası da o kadar çabuk gelir ve büyük olur. Ekonominin önümüzdeki aylarda cari işlemler dengesi fazlalarna çok ihtiyacı var. Böylece sizin de ekonominin toparlanmasına bir katkınız olur.” [¶¶]

Şüphesiz A. Savaş Akat’ın yıllar sonra “yerli malı”nın “bizim ürettiğimiz mal ve hizmetler” olduğunu keşfetmesine herkes şaşıracaktır! Özellikle “globalleşen” dünyada yerli üretim ve tüketime yönelik her türlü öneriyi “yerelleşmek”, “kapalı ekonomiyi savunmak”, “yoksullaşmak” diyerek suçlayan A. Savaş Akat gibilerinin oligarşinin dövize ihtiyacı olduğu bir dönemde tüm söylediklerini kolayca unutabilmeleri, bir kez daha gerçeklerin nerede olduğunu herkese göstermektedir.

A. Savaş Akat gibi nam-ı diğer “televoleci ekonomistler”in ülke içindeki bu “savaşkanlıklar” ve “yerli malı kullanma haftası”nı keşfetmeleri süregiderken, “babası 1940 ve 50’li yıllarda Siemens marka röntgen cihazlarının Türkiye temsilcisi, annesi Avrupalı (Von Papen’in sekreteri) olan, gençliğinde ailesine ait Büyükkada’daki evde Türkiye’nin pek çok tanınmış siması ile yakın arkadaşlıklar kurmuş, nitekim, aralarında Prof. Dr. Asaf Savaş Akat, Prof. Dr. Erdoğan Alkin ve Prof. Dr. Hürşit Güneş ve Emine Uşaklıgil pek çok akademisyen ve gazeteci-yazar ile dostlukları devam eden” [¶¶¶] Kemal Derviş IMF tarafından “eko-

nomiden sorumlu devlet bakanı” olarak atandı.

Yedigöbek atasının “ekonomiden sorumlu” Osmanlı sadrazamı olarak “idam edilmesi”ne kadar herşeyini öğrendiğimiz Kemal Derviş’le birlikte “çağdışı IMF”ye karşı “ekonomik ulusal program”la çıkış yapılacağı haberleri tüm “medya”nın ana konusu haline geldi. “Derviş”le kalkıp, “derviş”le yatar olundu. Hürriyet ve Sabah gazetelerinin iki “büyük” yazannın (Ertuğrul Özkök ve Güneri Civaoglu) “müstakbel cumhurbaşkanı” olarak lanse ettikleri Kemal Derviş’in ilk icraatı, “ulusal program” adı altında bir sayfalık bir yazıyı okuyarak “ne yapılacağına ilişkin” hiçbirşey söylememesi oldu. Nisan ayının ortalarında IMF ile yeni bir stand-by anlaşması yapıldı, “destek turları”na çıkmaktan başka bir işi olmayan Kemal Derviş’in ilk ayı, hazine bonosunun adının “Derviş bonusu”na dönüştürülmesiyle sınırlı kaldı. Ve gelecek “Derviş bonoları”yla birlikte belirginleşmeye başladı.

20 Mart günü yapılan 2.9 katrilyon liralık hazine bonusu ihalesiyle, kimilerine göre “halkın Kemal Derviş’e güvenoyu” olurken, kimilerine göre “piyasalara moral gelmiş”ti.

Olay, her zamanki gibi, hazinenin iç borç ödemesi yapabilmek için yeni borçlanmaya gitmesinden başka birşey değildi. Yıllık basit faiz hesabıyla %125’den, birleşik faiz hesabıyla %193’den 98 gün vadeli hazine bonosuna para yatıranlar, vade sonunda yatırdıkları paranın %50’sini faiz olarak alacaklardır. Bir başka deyişle, Türkiye Cumhuriyeti hazinesi **98 gün sonra** 2,9 katrilyon liralık bono karşılığında 4,4 katrilyon lira ödeyecektir. Ortalama dolar ku-

[¶] Marks-Engels, Alman İdeolojisi, s: 27

[¶¶] A. S. Akat, Vatandaşa Tavsiyeler, Sabah, 8 Mart 2001

[¶¶¶] Kemal Derviş’in Özgeçmişi, NTV, 28 Şubat 2001

runun 1 milyon lira olduğu düşünülürken, hazinenin 2,9 katrilyon liralık bonosu 2 milyar 900 milyon dolar tutarında olup, 98 gün sonra ödenmesi gereken dolar miktarı 4 milyar 400 milyon dolar olmaktadır. Kemal Derviş'in "dostu" A. S. Akat'ın "yerli malı kullanma"yla sağlanabileceğini varsaydığı tasarruflar da, böylece 98 gün içinde faiz olarak gitmektedir.

"Medya"ya göre "yok satan" "Derviş bonoları"nın gösterdiği ve açığa çıkardığı gerçekler ise, anti-enflasyonist politikaların hiçbir değere sahip olmadığı, amacın "enflasyonu indiriyoruz" söylemi altında halkın yoksullaştırılması ve mülksüzleştirilmesi olduğudur. Yıllık birleşik faiz üzerinden %193 faiz verilen bir ülkede yıllık enflasyon oranının %100'lere ulaşması hiç de şaşırtıcı olmayacaktır. Egemen söylemle ifade edersek, "yıl sonu itibarıyla" enflasyonun "makul bir seviyeye" indirilmesi, herkesin çok iyi bildiği gibi, yükselen fiyatların inmesi anlamına gelmemektedir. Bugün karşı karşıya olunan ise, enflasyonun indirilmesinden öte yükselmesidir. Tüm yapılan bu gerçeklerin ortada olmasına karşın halkın sessiz sedasız olayları izlemesini sağlamaktır.

Kemal Derviş olayının tek özelliği, IMF'nin aylık olarak Cottarelli heyeti aracılığıyla yürüttüğü denetimlerinin hükümet **içinden** denetlenmesidir. Yapılacaklar ise, her zaman olduğu gibi, emperyalist sömürünün en önemli halkasını oluşturan dış borçların, ana para ve faiz olarak ödemelerinin güvenceye alınmasıdır. Ve sürekli ifade ettiğimiz gibi, bu ödemelerin yapılabilmesinin tek yolu, halkın yoksullaştırılması ve mülk sahiplerinin mülksüzleştirilmesidir. Ünlü "playboy" Erol Aksoy'un İktisat Bankası'na elkonulması da, bu işlerin alışlagelmiş yöntemlerle devam edeceğini göstermektedir.

Bugün, kısa vadeli olarak Kemal Derviş propagandası ile yapılmak istenen halkı dolara yönelmekten uzak tutmak ve ellerindeki dolarları TL ile değiştirmelerini sağlamaktır. Amaç, dış borçların gününde ödenmesini sağlayacak doları bulmaktır. Enflasyon, deflasyon, yapısal uyum, kur çıpası vs. sözcüklerinin uçtuğu günümüzde yapılanlar ve yapılacaklar, Aralık 1999'ta IMF ile yapılan stand-by anlaşmasının gereklerinden başka birşey değildir. Gerisi sadece propagandadır ve halkın tepkilerini pasifize etmeyi amaçlamaktadır.

Ne Oldu?

22 Şubat günü adı konulmamış ve oranı belirlenmemiş devalüasyon sonrasında yaşanan belirsizlikler ortamında iki olgu öne geçti.

Birincisi, her zaman olduğu gibi holding “medya”sının, kendi holdinglerinin içine girdikleri “finansal sorunlar”a uygun olarak, her şeyin kontrol altında olduğuna, dolara hucüm etmenin gerekmediğine ilişkin yayınları yoğunlaştırmalarıydı. Ertuğrul Özkök, Güneri Civaoglu gibi “ünlü”ler, kimi zaman, ülkede patlak veren ekonomik kriz yokmuşcasına olmadık konularda yazılar yazarak, kimi zaman “ünlü” ve “uluslararası” işadamlarıyla yaptıkları yat sohbetlerini yazarak, kimi zaman da ekonomi dersi vererek dolanın fiyatındaki artışı engellemeye çalıştılar. Bunlar alışlagelmiş ve pek çok kişinin inanıp inanmadıklarını belirtmeksizin gördükleri olgulardı. Geçmiş aylardan ve yıllardan tek farkı, ünlü “hesap makinesi sahibi” **Yalçın Doğan**’ın ortalıkta görünmemesiydi.

Anımsanabileceği gibi, Yalçın Doğan, Milliyet gazetesinin “düayeni” olarak Aralık 1999’da IMF ile yapılan stand-by anlaşmasının hararetili bir savunucusu olarak ülkeye “dolarların nasıl akacağı”na ilişkin yazılar yazıp, elinde hesap makinesi “şuradan şu kadar milyar dolar gelecek, buradan bu kadar milyar dolar gelecek” diye sevinç çığlıkları atarken, “globalleşen” dünyanın gereklerine uygun olarak İş Bankası-İtalyan Telecom konsorsiyumunun 3. GSM ihalesini almasında CHP’nin nasıl “onurlu” görev üstlendiğini yazarken, bir süre sonra stand-by anlaşması sonucu işinden olacağını hiç düşünmemişti.

Ve tarihler 28 Şubat’ı gösterdiğinde “onurlu ve dürüst” gazeteciler kervanına Yalçın Doğan da katıldı.

BİA (Bağımsız İletişim Ağı) ^[1] haberinde şöyle deniliyor:

“Milliyet gazetesinde 28 Şubat 2001 Çarşamba günü, adları Milliyetle özdeşleşmiş pek çok ünlü yazar ve çizerin işlerine son verildi.

Umur Talu, Doğan Heper, Yalçın Doğan, Bedri Koraman, Turhan Selçuk, Zeynep Oral, Duygu Asena, Nilgün Cerahoğlu, Şahin Alpay ve Yalım Eralp’in isimleri anında internet sitelerinde yankılandı. Oysa başka isimler de vardı. Milliyet Sanat’ta 40 yıllık emeği olan Akal Atilla , Sanat Servisinin şefi Bülent Berkman , kulis köşesinin de yazarı ve deneyimli sanat muhabiri Ayça Atikoğlu ile magazin servisinden İpek Durkal, yukarıdaki isimlerle birlikte Milliyet’ten uzaklaştırılmışlardı.”

[1] “Bağımsız İletişim Ağı” (BİA), AB’ye özgü klasik bir “demokrasi projesi” ürünüdür. Avrupa Birliği MEDA fonundan 18 ay için verilmiş 628.000 Euro (1 trilyon 300 milyar TL) ile finanse edilmiş bir STK (sivil toplum kuruluşu) olduğu kabul edilen IPS İletişim Vakfı “projesi” olarak sunulmaktadır. Kendi açıklamalarına göre, “İnternet üstündeki Haber Portalı -bianet- Bağımsız İletişim Ağı’nın temelidir”. Bir başka deyişle, “proje”, arada bir yapılan toplantılar dışında, sadece İnternet çalışması durumundadır. Avrupa Birliği MEDA fonuna göre ise, bu “proje” “yerel medyaya, biraraya gelip ortak sorunlara çözüm yollarını tartışabilecekleri bir platform sağlamayı hedeflemektedir”. “IPS İletişim Vakfı’nın hukuksal sorumluluğu altındaki BİA Projesinin Koordinatörlüğü’nü Ertuğrul Kürkcü, Proje Danışmanlığı’nı Nadire Mater” yürütmektedir. Fikret Başkaya’nın “şimdilerde sivil toplum örgütleri ve sivil toplum söylemi, toplumu apolitize etmenin, depolitize etmenin bir aracı” olarak tanımlarken söylediği “Avrupa merkezli yabancılaşma bu toplum insanlarını en sağdan en sola kendi gerçekliğine yabancılaştırmış durumda” belirlemesi, sanırım BİA’ya uygun düşmektedir.

İşte 22 Şubat devalüasyonunun ilk kurbanlarından biri olarak Yalçın Doğan sessiz sedasız “globalizm”in kurbanı olarak kendi köşesinden çekilirken, “medya”da ortaya çıkan ikinci olgu, **ekonomiye ilişkin inceleme ve araştırma yazılarında** gözle görülür bir artış olmasıydı. Daha düne kadar, popülist söylemlerle borsa haberleri vermeyi “ekonomi” diye sunan “medya” bu yeni “atılım”yla, aynı zamanda içinde yaşanan bunalımın boyutları karşısında duyduğu korkuyu yansıtıyordu. Bir başka ifadeyle, “medya” patronlarının en güvendikleri IMF’nin istikrar programının çökmesi karşısında yeni arayışlara yönelmek zorunda kalmaları, onları yeni ekonomik perspektifler aramaya itmiştir.

“Medya”nın ekonomik programlara gösterdiği “yakın ilgi”, pek çok kesimin, moda değişle “sivil toplum kuruluşları”nın ekonomik konulara ve programlara yönelimini de belirledi. Birbiri ardına yayınlanan “alternatif program” taslakları ortalıkta uçuşurken, hemen herkes “biz biliyorduk” havasıyla birer ekonomi uzmanı kesildi.

İşte bu ortamda küçük-burjuva reformistleri de, her zamanki “sol” görünüşleriyle boy göstermeye başladı. Geçen yıl ortalarında buğday taban fiyatlarının açıklanmasıyla birlikte küçük-burjuvazinin sol kanadında başlayan hareketlenmeden neredeyse bir yıl sonra “solcu” reformistler, ÖD Partisinin korosuyla sahnede yer aldılar. Bu koronun solisti TMMOB olurken, “alternatif program”, “medya”nın büyük ilgisiyle “Emek Platformu Alternatif Programı” olarak 28 Mart günü TMMOB Genel Başkanı Kaya Güvenç tarafından kamuoyuna “sunuldu”. “Sunulan” program, “aklın yolu birdir” mantığı ile “medya”nın borsa ekonomistlerinin “teşhis ve tedbirler”ini alt alta sıralamaktan öte bir içeriğe sahip değildi.

“Emek Platformu Alternatif Programı” “özel sektör için yönlendirici, kamu sektörü için bağlayıcı iktisadi planlama”dan “yolsuzlukların üzerine kararlılıkla gidilmesi”ne kadar bir dizi maddeyi içerirken, “mali sisteme ve sermaye hareketlerine yönelik kısa vadede uygulanması gereken politikalar” başlığı ile yeni bir Kemal Derviş olmaya adaylığını koymaktadır.

Örneğin, “yaşanılan krizin ana nedenlerinden biri olan kısa vadeli yabancı sermaye girişleri ve çıkışları, **vergi ve para politikası araçlarıyla kontrol altına alınmalı ve bu doğrultuda 32 sayılı kararname yeniden düzenlenmelidir**” şeklindeki “program”, doğrudan IMF’nin “istikrar tedbirleri”nde ifadesini bulan “vergi ve para politikaları”yla ilişkilendirilmek-

tedir.

Oysa ki, yaşanan son ekonomik kriz ve yapılan devalüasyon, uygulanan ya da uygulanabilecek her türlü vergi ve para politikalarının işe yaramazlığının bir kanıtı olmuştur. Sorunun kökeninde emperyalizme bağımlılığın yattığı ve gelişim dinamiklerinin dışarda, yani emperyalist ülkelerde olduğu bir ekonomik kriz ortamında, çözümlerden birisinin “farklı ve doğru vergi ve para politikaları”nda olduğunu ileri sürmek, küçük-burjuva reformizminin sistem içi niteliğini sergilemekten öte bir anlamı bulunmamaktadır.

Aynı şekilde, “alternatif program”da, “*Merkez Bankası’nın döviz kuru ve faiz hadlerini birbirinden bağımsız iktisat politikası araçları olarak kullanma olanağı yeniden oluşturulmalıdır*” denilirken, IMF’nin istediği gibi Merkez Bankasının “bağımsız bir yapıya kavuşturulması” ve IMF programının temellerinden olan döviz kuru ve faiz politikalarından farklı birşey söylenmemektedir.

“Emek Platformu Alternatif Programı”, “*vergi tabanı yaygınlaştırılmalı, vergi gelirleri artırılmalıdır. Sermaye gelirlerinin vergi gelirleri içindeki payını yükseltecek önlemler alınmalıdır. Vergi adaletini ve herkesten mali gücüne, servetine ve gelirine göre vergi alınması ilkesini sağlayacak bir vergi reformu gerçekleştirilmelidir*” maddesi, mevcut hükümetin (çok sevilen ifadeyle 57. hükümetin) “faiz dışı gelirleri artırmak” amacıyla yaptığı vergi artırımlarını onaylamaktan başka bir anlama gelmemektedir. Bu ifadelerin “vergi tabana yayılmalı” ya da “vergi adaleti” türünden söylemleri “niyet mektubu”nda tam olarak ifade edilmiş beyanlardır. IMF’ye verilen 9 Aralık 1999 tarihli “Niyet Mektubu”nda şöyle denilmekteydi:

“Hükümet, **vergi sistemini daha etkin ve adaletli hale getirmek** amacıyla vergi sistemini iyileştirmek ve vergi uygulamasını güçlendirmek kararlılığı içindedir. Net ve basit yasa ve diğer mevzuatla desteklenmiş geniş tabanlı, düşük ve tahmin edilebilir marjinal vergi oranları üzerine kurulu bir vergi sistemi hem iç yatırımı teşvik etmek hem de yabancı sermaye çekmek için en iyi araçtır.”

“Medya”nın borsa ekonomistlerinin 22 Şubat krizi sonrasında ortaya koydukları ile “Emek Platformu Alternatif Programı” arasındaki benzeşlikler, yıllardır her türden ekonomik ve politik gelişmeler karşısında “sivil insiyatif” söyleminin ötesinde hiçbirşey yapmayanların, bir zamanların “hızlı solcusu” ola-

rak ezbere bildikleri Marksist ekonomi-politika olabildiğince hızla terk ederek “hızlı borsa izleyicisi” olanların hazin durumunu ortaya koymaktadır. “Emek Platformu Alternatif Programı”nda ifade edilenlerin çok daha geniş ve teknik bir açıklamasının 14 Mart 2001 tarihinde Kemal Derviş tarafından “Ulusal Programın Stratejisi” adıyla yapıldığı da gözönüne alındığında, “alternatif program”, “sosyal içerik” dışında yavan ve kuru kalmaktadır.

Tüm bu gelişmeler içinde gözlerden uzaklaştırılan ise, ülkede 1999 Aralığından beri uygulanan IMF “istikrar tedbirleri”nin ne olduğu ve ne yaptığıdır.

Hemen tüm burjuva ve küçük-burjuva ekonomistlerinin bildiği gerçek, IMF programı “döviz kuru, para arzı ve kamu kesimi harcamaya açıklarının idaresi”nden ibarettir.

Anımsanacağı gibi, 22 Şubat günü dolan bir milyon liranın üstüne çıkmasıyla başlayan adı konulmamış devalüasyonun nedeni olan IMF’nin döviz kuru politikası, tümüyle ödemeler dengesi açıklarını kapatmaya yöneliktir. Bu açığın belirleyici unsuru ithalat ve ihracat değerleri olduğundan, döviz kuruna ilişkin tüm uygulama ithalatı artırıcı ve ihracatı sınırlayıcı niteliktedir. Bu konuda bilinen uygulamalar “kayan kur politikası” adıyla iki biçimde gündeme gelmektedir: 1) Önceden ilan edilmeden ve ölçüsü yurtiçi ve yurtdışı enflasyon hızı farkını aşan mini-devalüasyonlar, 2) Önceden ilan edilen ve temposu giderek yavaşlatılan mini devalüasyonlar. Bu uygulamalardan ilki 1980-1981 yıllarında Brezilya’da uygulanmış, ikincisi ise 1978-1981 arasında Arjantin’de, 1977-1981 arasında Şili’de ve en son olarak da “döviz çıpası” adıyla ülkemizde uygulanmıştır.

“Döviz çıpası” (“kayan kur politikası”) uygulamasında, “enflasyon beklentisi kırılmazsa ve ulusal para aşım değerlendirilmeye başlarsa, devalüasyon beklentisiyle canlanan döviz spekülasyonu ülkeyi büyük oranlı devalüasyona götürür, enflasyon hızlanır, ekonomik yönetimin güvenilirliğinden artakalan ne varsa onlar da yiter”.^[1]

Bu sonuca yol açan “enflasyon beklentisi”, tümüyle dış borç ödemelerinin gerektirdiği döviz talebinin yükselmesinden ve “ulusal paranın aşım değerlendirilmesi” de, “sıkı para politikası” nedeniyle ülke içi faiz oranlarının aşım oranda yükselmesinden kaynaklanmaktadır.

İşte ülkemizde 22 Şubat 2001 günü meydana gelen olay, Kasım 2000 sonunda mey-

dana gelen krizin devamı olarak uygulanan ve **sonuçları önceden bilinen** IMF programının ürünüdür.

Burada “olan”, salt IMF programının böyle bir sonuç vermesi değil, bu programın uygulanması durumunda bu sonuçların ortaya çıkacağı **çok iyi** bilinmesidir. Bir başka deyişle, IMF programı uygulamaya başlanıldığında, gerek IMF, gerekse hükümetin ekonomi “uzmanları” bu sonuçların ortaya çıkacağını çok iyi bilmek durumundaydılar. Buna rağmen, uygulamaya başlanması ve sürdürülmesi, tümüyle **bilerek** bu sonuçların ortaya çıkmasının istendiği anlamına gelmekteydi. Ve bunun gerçekliği ise, ithalatta meydana gelen “patlama”dır.

Bugüne kadar binlerce kez söylendiği ve söylediğimiz gibi, IMF gibi emperyalizmin sürekliliği ve resmi örgütlenmelerinin tek amacı, emperyalist ülkelerin içinde buldukları koşullara bağlı olarak geri-bıraktırlmış ülkelerin yönlendirilmesi ve yönetilmesidir. Geri-bıraktırlmış ülkelerde kapitalizm, tümüyle emperyalizmin taleplerine uygun olarak geliştirilmiştir. Doğal olarak, her zaman emperyalizmin taleplerine uygun bir doğrultuda tutulmak durumundadır. 1980 ekonomik buhranında da, 1997 Asya Krizi ile başlayan dünya ekonomik buhranında da, **temel sorun emperyalist ülkelerde sermayenin ve metallerin aşırı üretimidir**. Bu durumda yapılması gereken, emperyalist ülkelerin **fazla sermayeleri için** yeni kâr olanakları yaratmak ve **fazla metaller için** pazar oluşturmaktır. Öte yandan sermayenin ve metallerin aşırı üretimiyle ortaya çıkan ekonomik durgunluğun emperyalist ülkelerde ortaya çıkardığı “likidite sıkıklığı” ise, geri-bıraktırlmış ülkelerin dış borçlarını daha büyük birimler halinde ve düzenli olarak ödemelerini ve bunun garanti altına alınmasını gerektirmektedir.

Bunlardan ilki, yani fazla sermaye için yeni kâr olanakları yaratılması, geri-bıraktırlmış ülkelerde “özelleştirme” uygulamaları ile emperyalist sermayeye yeni yatırım alanları açarken, diğer yandan yüksek iç faiz hadleriyle kısa dönemli kâr sağlamak şeklinde ortaya çıkmaktadır. Emperyalist ülkelerin fazla metaller için gerekli pazar ise, ithalatta meydana gelen “patlama”da ifadesini bulur. Aralık 1999’da uygulamaya konulan IMF “istikrar tedbirleri”nin temel amaçları da, yukarıda ifade ettiğimiz gibi, emperyalist ekonomilerin 1997 sonrasında içine girdikleri aşırı-üretim buhranının yarattığı sorunlara, kısa vadeli de olsa, çözüm bulmaktır. Bunun diğer ifadesi, emperyalist dünya ekonomisinin buhranının

[1] Oktay Türel, *Ekonomik İstikrar Programlarına Genel Bir Bakış*, 1984

yükünün, IMF aracılığıyla geri-bıraktırılmış ülkelere yüklenmesidir. Ancak Amerikan ekonomisinin 2001 yılının başından itibaren **durgunluğa** girdiğinin resmen ilan edilmesi, bunların da emperyalist ekonomileri buhrandan çıkartmak için yeterli olmadığını göstermektedir.

Şüphesiz tüm bu gelişmeler içinde en büyük kayba uğrayan küçük ve orta mülk sahibi kesimler (küçük ve orta burjuvazi) olmuştur. Ülkemiz somutunda görüldüğü gibi, IMF'nin "istikrar tedbirleri"nin uygulanması ile enflasyonun düşeceği umuduna kapılan bu kesimler, IMF uygulamalarının baş destekçisi durumunda olmuşlardır. Bunun somut görünümü ise 2000 yılının Ocak ayında borsaya olan "büyük ilgi" olmuştur. Ocak 2000'in son haftasına girildiğinde 20.000'ler seviyesini gören İMKB-100 endeksi, yüzlerce trilyonluk işlem hacmi ile "rekor" üzerine rekor kırarken, tüm işlemlerin sahibi mülk sahibi küçük ve orta burjuvazi olmuştur. Ve sonuç, *Kurtuluş Cephesi*'nin değişik sayılarında ayrıntılarıyla gösterdiğimiz gibi, katrilyonlarca lira borsa aracılığıyla "el değiştirmiştir". Daha önceki sayılarımızda ele aldığımız örneklerden yola çıkarak 22 Şubat sonrasında daha da belirginleşen mülksüzleşmenin boyutlarını şöyle ortaya koyabiliriz:

Bilindiği gibi, "globalizm" propagandasının en büyük destekçisi durumunda olan Çukurova Holding (Karamehmetler) sahibi bulunduğu Turkcell hisselerini Temmuz 2000'de "halka açmış", yani borsaya "kota" etmiştir. Ve bilindiği gibi, Turkcell'in borsaya girişi, aynı anda İMKB ve New-York borsasında gerçekleştirilmiştir. "Tarih yazan" Turkcell, 10 Temmuz 2000'de, **17,60 dolardan** 960 milyon hissesini New-York borsasında işleme sokarken, hisselerin İMKB'deki satış değeri 44.000 TL olmuştur.

New-York borsasında satışa sokulan ve büyük oranda Türkiye'den satın alınan hisselerin toplam değeri 16 milyar 800 milyon dolardır (Borsa dilinde buna "şirketin piyasa değeri" denilmektedir).

Tarihler 28 Mart 2001'i gösterdiğinde New-York borsasında Turkcell hisselerinin değeri **3 dolar 50 cent** olmuştur. Yani Turkcell hisselerinin toplam değeri **3 milyar 360 milyon dolara** inmiştir. Böylece Turkcell hisselerinin birim başına değer kaybı **14 dolar 10 cent** olurken, toplam değer kaybı **13 milyar 440 milyon dolardır**.

Benzer durum İMKB'de de meydana gelmiştir. 10 Temmuz 2000 itibarıyla 44.000 liradan satılan 26 milyar liralık Turkcell hisseleri,

ilk bir hafta içinde 48.000 liraya yükselmişken, bugün itibarıyla (28 Mart 2001) 13.000 liraya düşmüştür. Turkcell'in İMKB'de satılan hisselerinin toplam değeri 1 katrilyon 144 trilyon TL (1 milyar 840 milyon dolar) iken, bu değer 28 Mart 2001 tarihi itibarıyla 338 trilyon TL'ye, yani 338 milyon dolara inmiştir. Böylece Turkcell hisselerinin İMKB bazındaki değer kaybı **1 milyar 502 milyon dolar** olmuştur. Hisse bazında "yatırımcısına" 35.000 lira kaybettiren Turkcell'in kayıp oranı %72 olmuştur. Dolar bazında 10 Temmuz 2000'de 7,7 cent olan Turkcell hisseleri, 28 Mart 2001 tarihinde 1,3 cent'e düşmüştür. (Kayıp oranı %83)

Turkcell'in "borsa macerası"nın somut anlamı ise, ülke içinde 1 milyar 502 milyon dolar tutarında bir paranın el değiştirdiği, yani "küçük yatırımcı"nın bu boyutta para yitirdiğidir.

Küçük ve orta burjuvaziden yapılan tüm bu değer transferinin bir başka yanı ise, İMKB'den hisse satın alanların "yanlış bilgilendirme" ya da "yönlendirme" yapıldığına ilişkin olarak mahkemelerde dava açma hakkının olmamasıdır. Oysa, ABD yasalarına göre hisse alanların bu konuda dava açma hakkı bulunduğundan, 22 Kasım 2000 tarihinde Turkcell'in "abone kaybıyla ilgili olarak yatırımcıların bilgilendirilmediği, halka arz sırasında şirketin yatırımcıları yanlış bilgilendirdiği iddiasıyla New York Güney Bölgesi, Bölge Mahkemesinde bir bireysel yatırımcı tarafından dava açılmıştır". Bu da, Turkcell'in ve diğer borsa şirketlerinin yapmış oldukları "yanlış bilgilendirme"sine ilişkin küçük bir örnektir. Asıl yapılan ise, tüm "medya" olanakları kullanılarak (gazete ve televizyonların ekonomi haberlerinden köşe yazarlarına kadar) "küçük yatırımcı"nın "yönlendirilmesi"dir, ki bu borsa kurallarına göre yasak olan spekülasyon yapmaktan başka bir şey değildir.

Bugün aynı yöntemlerle Kemal Derviş'in "destekçisi" durumuna getirilen bu kesimlerin, dünden ve borsa macerasından hiçbir ders almadıkları da görülmektedir.

Elbette kitlelerin bu şekilde aldatılması ve yönlendirilmesi olanaklı hale geldikten sonra, her olumsuz gelişme yeni yönlendirmeyi ve aldatmayı kolaylaştırmaktadır. "Kaybedenler", her yeni ismin ardına takılarak kayplarını geri alacakları umudu içinde oldukları için, yönlendirme için fazlaca çaba da gerekmemektedir. Bunun gösterdiği gerçek ise, küçük ve orta burjuvazinin mevcut düzenden umutlarını henüz kesmedikleridir. Yıllardır süregelen depolitizasyonun öznesi ve nesnesi

olan bu burjuva kesimlerinin mevcut düzene olan bu bağlılığı, aynı zamanda mülksüzleştirilme uygulamalarının devamını sağlayan bir olgudur.

Ancak “globalizm”in vurgunculuğu sadece ülkemizle sınırlı değildir. Sermayenin aşırı birikimiyle ortaya çıkan “marjinal kâr oranları” arayışının bir sonucu olarak büyük bir gelişme gösteren internet, aynı zamanda dünya çapında küçük ve orta burjuvazinin büyük ölçekli mülksüzleştirilmesinin aracı olmuştur. Bunun en tipik örneği internet üzerinden kitap vb. pazarlaması yapan **Amazon.com** ve internet arama makinası işlevi ile reklamcılık vb. işler yapan **Yahoo**’dur.

amazon.com. Amazon.com, yazılı ve görüntülü tüm basın-yayın organlarının büyük övgülerle söz ettiği internet pazarlama şirkettir. Hemen herşeyi internet üzerinden pazarlayan Amazon.com, sermayenin aşırı biriktiği bir dönemde ortaya çıkabilecek en “marjinal kâr alanı” olarak internetin yıldızı olmuştur. Özellikle gençlere yönelik olarak “internetin yarattığı avantajlardan yararlanın” sloganıyla sürdürülen “globalizm” propagandasının tipik temsilcisi olan Amazon.com hisseleri 28 Mart 2000 tarihinde “tavan” yaparak 72,75 dolara yükselmiş ve 358 milyon hissenin getirisi 26 milyar 44 milyon dolar olmuştur. Ancak tarihler 28 Mart 2001’i gösterdiğinde Amazon.com hisseleri 10,15 dolara inmiştir. Böylece 358 milyon hissenin değeri 3 milyar 633 milyon dolara düşmüştür. Böylece Amazon.com’un “cazibesine” kapılanların “global” boyutta yitirdiği para miktarı 22 milyar 411 milyon dolar olmuştur. (Bu miktar Türkiye’nin 2000 yılındaki dış ticaret açığına yakındır.)

YAHOO! Yine “globalizm” propagandasının kolay para kazanma yollarından biri olarak görünen Yahoo, internet arama makinesini olarak milyonlarca kişinin yönlendirilmesinde özel bir yere sahip olmuştur. Bir yandan sayfalarına reklam olarak gelir elde ederken, öte yandan para karşılığı ticari internet sitelerinin aramalarda daha kolay bulunmasını sağlayarak büyük kazançlar temin etmiştir. İnternete giren her kişinin ilk uğrak yerlerinden biri olarak Yahoo, internet üzerinden borsa işlemlerinin yapılmasının avantajlarını kullanmış ve hisseleri 28 Mart 2000 tarihinde “tavan” yaparak 200,75 dolara ulaşmıştır. Böylece borsada işlem gören 558 milyon Yahoo hissesi 112 milyar değere ulaşmıştır. Ve aynı şekilde tarihler 28 Mart 2001’i gösterdiğinde Yahoo hisseleri 14,25 dolara düşmüş ve hisselerin değeri 7 milyar 958 mil-

yon dolara inmiştir. Böylece Yahoo’nun propagandasına kapılanların yitirdikleri para miktarı 105 milyar dolar olmuştur. (Bu miktar ülkemizin tüm dış borçlarının toplamı kadardır.)

Gerek ülkemizdeki gelişmeler, gerekse dünya çapındaki gelişmeler, her durumda emperyalist sistemin içinde bulunduğu ekonomik buhranı ve emperyalist-kapitalizmin niteliğini bir kez daha sergilemektedir. Emperyalist-kapitalizmin ekonomik buhranlarının ne denli kaçınılmaz olduğu bir kez daha görüldüğü gibi, her ekonomik buhran döneminde kitlelerin yoksullaştırılması ve mülksüzleştirilmesi daha da yoğunlaşmaktadır. Bu mülksüzleştirme olgusu, emekçi kitlelerin mülksüzleştirildiği yerde, diğer özel mülk sahiplerinin mülksüzleştirilmesi ve giderek kapitalistlerin mülksüzleştirilmesi olarak sürüp gider.

“... emekçiler proletaryaya ve onlara ait emek araçları sermayeye çevrilir çevrilmez, kapitalist üretim tarzı, kendi ayakları üzerinde duracak hale gelmez, emeğin daha geniş ölçüde toplumsallaşması, toprak ile diğer üretim araçlarının toplumsal olarak daha fazla sömürülen ve dolayısıyla ortak üretim araçları olarak geniş ölçüde kullanılan üretim araçları haline dönüştürülmesi ve **özel mülk sahiplerinin** daha fazla **mülksüzleştirilmeleri** yeni bir biçim alır. **Şimdi mülksüzleştirilecek olan kimse**, artık, kendi hesabına çalışan emekçi değil, birçok emekçiye sömüren **kapitalisttir. Bu mülksüzleştirme, kapitalist üretimin kendi içinde taşıdığı yasaların işlemeyle, sermayenin merkezleşmesi ile gerçekleşir.** Bir kapitalist, daima birçoklarının başını yer... Bütün insanların dünya pazarları ağına sokulması ve böylece kapitalist rejimin uluslararası bir nitelik kazanması, bu merkezleşme ya da birçok kapitalistin birkaç kapitalist tarafından mülksüzleştirilmesi ile elele gider.”

[¹] (abç)

Mevcut kapitalist üretim ilişkilerini değişmez ve kalıcı olarak kabul eden hiç bir ekonomi-politika, kapitalizmin bu yasasını değiştiremez. Bu sistem içinde uygulamaya sokulan her ekonomi programı, şu ya da bu kapitalist grubun lehine, şu ya da bu kapitalist grubun ya da kapitalistlerin mülksüzleştirilmesini sağlamaktan öte bir işleve sahip değildir. Dolayısıyla, ekonomik programlar etrafında başlayan tartışmalar ve çatışmalar, her zaman ka-

[¹] K. Marks, *Kapital*, Cilt: 1, s: 782

pitalistlerin kendi içlerindeki çelişkinin yansıması durumundadır. Bütün ekonomik program tartışmalarının temelinde, ekonomik buhranın yükünün, yani zararın hangi kesime yükleneceği yatar. Bu amaçla, her kapitalist ya da kapitalist grup, bir yandan siyasal iktidar üzerindeki kontrol olanaklarını genişletirken, diğer yandan “kamuoyu”nu kendi yanına çekerek, diğer kesimler üzerinde “toplumsal baskı” oluşturmaya çalışır. Bu da, kaçınılmaz ola-

rak, kapitalist grupların çıkarlarının ifadesini bulan ekonomik programların “kamuoyu”nun kabul edebileceği biçimde sunulmasını getirir. Bu sunuş biçimi, hemen her zaman kapitalist grupların çıkarlarının gizlenmesine hizmet eden genel bir söyleme sahiptir ve her zaman küçük ve orta burjuvazinin mülksüzleştirilmesini gizleyen niteliktedir. Ancak bunların hiç biri kapitalizmin tarihsel sonunu değiştiremez.

“Bu dönüşüm sürecinin bütün avantajlarını sömüren ve tekellerine alan büyük sermaye sahiplerinin sayılarındaki sürekli azalmayla birlikte, sefalet, baskı, kölelik, soysuzlaşma, sömürü de alabildiğine artar; ama gene bununla birlikte, sayıları sürekli artan, kapitalist üretim sürecinin kendi mekanizması ile eğitilen, birleştirilen ve örgütlenen işçi sınıfının başkaldırıları da genişler, yaygınlaşır. Sermaye tekeli, kendisiyle birlikte ve kendi egemenliği altında fışkırıp boy atan üretim tarzının ayakbağı olur. Üretim araçlarının merkezileşmesi ve emeğin toplumsallaşması, en sonunda, bunların kapitalist kabuklarıyla bağdaşamadıkları bir noktaya ulaşır. Böylece kabuk parçalanır. Kapitalist özel mülkiyetin çanı çalmıştır. **Mülksüzleştirilenler mülksüzleştirilirler.**” ^[*] (abç)

Alternatifi Olmayan Tek Ekonomi-Politika

Ülkemizde, yıllarca tüm düzen partilerinin üzerinde en çok konuştukları, polemik yaptıkları, demagojiye başvurdukları konuların başında enflasyon ve enflasyonu nasıl aşağıya çekecekleri konusu gelmiştir. Oligarşinin her hükümeti, bir önceki hükümeti enflasyonu artırmakla suçlayarak işe başlamış ve bir süre sonra enflasyondaki artışla birlikte muhalefet partilerinin saldırılarına muhatap olmuştur. ANAP'ından DYP'sine, DSP'sinden MHP'sine, CHP'sinden FP'sine, tüm düzen partileri, halk kitlelerine, onları ezen, yoksullaştıran “enflasyon canavarı”nı “sadece kendilerinin durdurabileceği”ni söyleyerek oylarını artırmaya çalışırken, hiçbirinin gerçekçi bir programa sahip olmadıkları kullandıkları popülist sözlerden belli olmaktadır.

Gerçekte ise, oligarşinin düzen partilerinin enflasyonu durdurmak ve ortadan kaldırmak diye bir sorunları hiç yoktur. Çünkü ülkemizdeki enflasyonun temelinde, emperyalizme bağımlılık ve buna bağlı olarak yerli işbirlikçilerin uyguladıkları ekonomi-politikalar yatmaktadır. Bu ekonomik politikalar, yüksek enflasyon koşullarında tekelleri sanayi burjuvazisinin gelişmesini ve emperyalist tekelin kârlarının artırılmasını hedeflemektedir. Bir başka deyişle, ülkemizdeki enflasyonun temelinde, emperyalist tekelin talep yetersizliği sorununu çözmek amacıyla kendine yeni talep yaratmak istemesi, yani yeni pazarlar bulma amacı yatar. Emperyalizm (ve dolayısıyla yerli işbirlikçi-tekelleri burjuvazi) kendi metalarını satabilmek için geri-bıraktırılmış ülkelerde iç pazarı genişletmekte ve böylece kendi metalarına yeni talep yaratmaktadır. Bir yandan devlet subvansiyonları ile kendi yatırımlarını korumaya alırken, diğer yandan devletler aracılığıyla yeni talepler yaratılmaktadır.

Emperyalizmin yeni-sömürgecilik yöntemlerinin bir sonucu olan **enflasyon**, geri-bıraktırılmış ülkelerin **sürekli dış ticaret açığı vermesi, dış borçların sürekli artması** ve **iç borçlanmanın olabilecek en üst düzeye kadar kullanılması** ile birlikte, sürekli bir olgu olmuştur. Bu nedenle, emperyalizme bağımlılık koşullarında geri-bıraktırılmış ülkelerde enflasyon hiçbir biçimde ortadan kaldırılamaz ve kaldırılması da beklenilemez. Hangi siyasal parti iktidara gelirse gelsin, emperyalizme bağımlılığın yarattığı bu çerçeveyi kıramaz. Kırmaya iddiasında olanlar ise, iktidara geldikleri andan itibaren, olayların hiç de kendilerinin bildiği gibi olmadığını görerek “hizaya sokulurlar”. Enflasyonu “düşürüyoruz” dedikleri her durumda, ekonomi üzerindeki enflasyon “baskısı” büyüyerek devam eder. Kısa süreler için enflasyonda meydana gelen düşüşler, orta vadede katlanan ve hızlanan enflasyonların nedeni olur. Bugün Arjantin’de görüldüğü gibi, düşürülmüş enflasyon oranları, aynı zamanda Arjantin ekonomisini sürekli bir **durgunluk** içine sokmuştur. Durgunluktan çıkmak için yapılacak her uygulama, kaçınılmaz olarak enflasyonun yükselmesine neden olmaktadır.

Ülkenin ödemeler dengesinde belirleyici yere sahip olan dış ticaret dengesi

ile dış borçlanma ve borç geri ödemelerinin yapısı ve gelişimi incelendiğinde, ülkemizdeki enflasyonun nedenleri daha açık olarak görülür.

Ödemeler dengesinde “Cari İşlemler” kısmında yer alan ithalat ve ihracat kalemleri ve bunların oluşturduğu ticaret dengesi, yani ithalat ile ihracat arasındaki fark, ülkenin döviz rezervlerini ve döviz gereksinmesini de belirler. Öte yandan, ödemeler dengesinde ikinci büyük kısmı oluşturan dış borçlar, ana para ve faiz ödemeleri, alınan yeni dış borçları belirlediği gibi, dış ticaret açığı ile birlikte döviz gereksinmesinin büyüklüğünü gösterir.

Dış Ticaret Dengesi
(Milyon dolar)

	İhracat	İthalat	Fark
1991	13.593	-21.047	-7.454
1992	14.715	-22.871	-8.156
1993	15.345	-29.428	-14.083
1994	18.106	-23.270	-5.164
1995	21.636	-35.709	-14.073
1996	23.225	-43.627	-20.402
1997	26.261	-48.559	-22.298
1998	26.973	-45.922	-18.949
1999	26.588	-40.692	-14.104
2000	26.587	-53.982	-26.658
Toplam Dış Ticaret Açığı			-151.341

Dış Borçlar
(Milyon dolar)

	Dış Borç Toplamı	Yıl İçinde Geri Ödeme			Yıl İçinde Alınan Yeni Dış Borçlar	GSMH
		Ana para	Faiz	Toplam		
1991	50.489	4.121	3.430	7.551	5.976	158.596
1992	55.592	5.294	3.217	8.511	7.123	163.496
1993	67.356	4.653	3.574	8.227	9.207	177.539
1994	65.356	6.070	3.923	9.993	5.291	149.534
1995	73.278	7.594	4.303	11.897	6.293	157.097
1996	83.996	7.218	4.200	11.418	8.912	178.133
1997	91.337	7.830	4.588	12.418	13.265	192.226
1998	96.956	11.690	4.823	16.513	14.211	206.279
1999	101.781	12.866	5.450	18.316	16.276	185.136
2000	112.955 ^[1]	11.611	4.350	15.961	19.944	
Toplam		78.947	41.858	120.805	171.398	

[1] Ocak-Eylül 2000

Ülkemizin son on yıllık dış ticaret verilerinin açıkça gösterdiği gibi, dış ticaret açığı **sürekli** bir olgudur ve konjonktürel olarak ekonomik buhranın şiddetlendiği yıllarda düşüş göstermekle birlikte, sürekli **büyümektedir**. Son on yıl içinde net dış ticaret açığı 151 milyar 341 milyon dolar olmuştur. Bu büyüklük, ülkenin bir yıllık tüm mal ve hizmet üretimine, yani Gayri-Safi Milli Hasıla'ya (GSMH) yaklaşıktır. Yıllık bazda ithal mal ve hizmetler, GSMH'nin %25'ini oluşturmaktadır. Bir başka deyişle, ülkemizin bir yıl içinde ürettiği kabul edilen mal ve hizmetlerin %25'i ülke dışından gelmektedir. Özellikle 1950'li yıllardan itibaren sürekli artan ve büyüyen dış ticaret açığı, emperyalizmin **yeni-sömürgecilik** yöntemlerinin bir sonucu olmuş ve yıllar içinde bu gelişmiştir.

“Yankee emperyalizmi, özellikle 1946'dan sonra, yeni-sömürgecilik metodunu geliştirdi. Ve bu yeni-sömürgecilik politikasını, Truman, Marshall doktrinleri ve askeri paktlarla, ikili anlaşmalarla tezgahladı.

Bu politikanın esası, daha az masrafla, daha geniş pazar imkanı sağlayan, daha sistemli ve ulusal savaşırlara yol açmayacak, daha üst sevi-

veye çıkmış emperyalizmin problemlerini daha fazla tatmin etmeye dayanmaktadır. **En temel metodu, sermaye ihraç ve transferinin terki-bindeki değişikliktir.** Sermayenin 5-6 elemanı arasında yeni bir oran yaratılmıştır. Şöyle ki, savaş öncesi nakit sermaye ihracı, sermayenin isim, patent hakkı, yedek parça, teknik bilgi, teknik eleman, vs. gibi diğer elemanlarına kıyasla çok daha fazla yer tutarken, savaş sonrası dönemde özellikle 1960'dan sonra bu işleyiş tersine dönmüş, nakit sermaye ihracının dışındaki sermayenin yukarıda özetlediğimiz elemanları ağırlık kazanmıştır.

Bugün geri-bıraktırılmış ülkelerde, yabancı nakit sermaye oranının yerli nakit sermayeye oranla çok az olduğu fakat mutlak dışa bağımlı birçok sanayi kuruluşu mevcuttur. (Örneğin oto sanayi) Birkaç yüzde yüz dışa bağımlı temel sanayi tesisi kurulmakta ve bunlara bağımlı olmaya mahkum hafif ve orta sanayi belli ölçülerde geliştirilmektedir. (Bu sanayi kuruluşlarının temelinde ise, yabancı sermayenin nakit sermaye dışında kalan elemanları yatmaktadır.)^[1]

İşte bu şekilde oluşturulmuş olan dışa bağımlı sanayi, kaçınılmaz olarak sürekli ve artan oranda ithal mallarına gereksinme duymaktadır. Dış ticaret dengesinde meydana gelen açığa ifadeyi bulan ithalat artışının temel nedeni budur.

İthalatın birleşimine bakıldığında, **ara malları** ithalatı, genel ithalat içinde %60-70 oranında paya sahiptir. Ülke içinde üretilmeyen tüketim mallarının genel ithalat içindeki payı %10'lar seviyesinde kalırken, yatırım malları ithalatı %20'ler seviyesinde bulunmaktadır. Bu da, ithalattaki artışın ana nedeninin dışa bağımlı sanayilerin gereksinme duydukları ara malları ithalatı olduğunu açıkça göstermektedir.

Yeni-sömürgecilik yöntemlerinin özü, emperyalizm yanlısı küçük-burjuva ekonomistlerinin 1980 sonrasında savaş ilan ettikleri ve 1930'lardan 1950'lere kadar ülkemizde kendine özgü tarzda sürdürülen "**ithal ikameci sanayileşme**"den farklı olarak, oluşturulan sanayilerin dışa bağımlı kalması ve bu bağımlılık içinde sürekli emperyalist metallerin ithalatına yol açmasıdır. "İthal ikameci sanayileşme"nin özü, üretim malları ithalatı ile sanayileşmektir. Bu ekonomi-politika, ülke içinde üretilmeyen, dolayısıyla ithal edilen malların ülke içinde üretilmesini hedefler. Bu amaçla belirli bir dönemde dış ticarete meydana gelen açık, ülke içi ve dış borçlanma yoluyla karşılanmakta ve belirli bir zaman sonrasında bu borçların kapatılması planlanmaktadır. Ancak **emperyalist sistem içinde** "ithal ikameci sanayileşme", yeni-sömürgecilik yöntemlerine uygun olarak dışa bağımlı sanayilerin kurulması sonucunu vermiştir. 1980 sonrasında "ithal ikameci sanayileşme" ile "ihracata yönelik sanayileşme" stratejileri arasında süregiden tartışmalardaki kısırdöngü de bu gerçeğin bir kenara bırakılmasının bir sonucu olmuştur. Bu tartışmaların yarattığı olumsuz sonucu ise, emperyalizme bağımlı olmayan sanayileşme politikalarının, hemen her durumda "ithal ikameci sanayileşme" olarak damgalanması olmuştur.

Bu bağımlılık ilişkisinin salt son on yılda ülkemize getirdiği yük, dış ticaret açığından kaynaklanan 222 milyar 649 milyon dolar ile dış borçlanmadan kaynaklanan 171 milyar 398 milyondardır. "Borç tuzağı" olarak tanımlanan bu bağımlılık ilişkisinin son on yıllık bilançosu, dış borç toplamının (stoku) 120 milyar dolarlar seviyesine yükselmesidir. Gayri Safi Milli Hasıla'nın 190-200 milyar dolar seviyesinde olduğu gözönüne alındığında, ülke içinde üretilen değerlerin %60'nın yabancı ülkelere olan borç nedeniyle **ipotek altında** olduğu görülecektir. Öte yandan, son on yılda 120 milyar 805 milyon dolar, ana para ve faiz olarak dış borç ödenmesine karşın, dış borçlar **60 milyar dolar** civarında artmıştır. Oransal olarak bu dış borç miktarı GSMH'deki ortalama 40 milyar dolar tutarındaki artıştan %50 daha fazladır. Bu da, dış borçların **üretken yatırımlarda** kullanılmadığının açık kanıtıdır.

Emperyalizm yanlısı küçük-burjuva ekonomistlerine göre, bu dış borçlanma

[1] Mahir Çayan, *Kesintisiz Devrim II-III*

yoluyla elde edilen kaynaklar “kötü politikacılar” tarafından KİT’lerin “açıklarının kapatılması için” kullanılmıştır. Bir başka deyişle, dış borçlanma yoluyla elde edilen paralar, devlet kuruluşlarının ürettiği mal ve hizmetlerin değerlerinin altında fiyatlarla satılmasıyla ya da yüksek taban fiyatları verilmesiyle yahutta “oy uğruna” şişirilen devlet kadrolarının maaşlarının ödenmesiyle tüketilmiştir! Oysa, tüm verilerin gösterdiği tek gerçek, dış borçlanma yoluyla bulunan paraların büyük bölümü **dışa bağımlı sanayilerin artan ithalat gereksinmesini karşılamak amacıyla** kullanılmıştır.

	Dış borçların borçluya göre dağılımı (milyon dolar)								
	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999
Orta-Uzun Vadeli									
Dış Borç Toplamı	41.372	42.932	48.823	54.291	57.577	62.292	66.897	75.689	78.309
Top. Kamu Borçları	25.134	25.796	28.336	30.416	31.095	32.066	31.334	32.308	34.567
Kredi Mektuplu									
Döviz Tevdiat H.	5.713	5.771	6.282	8.308	10.397	10.720	10.267	11.681	9.916
KİT’ler	5.185	5.135	5.439	5.438	4.811	2.902	3.196	3.304	3.382
Özel sektör	2.252	3.184	5.968	6.144	7.619	10.721	16.639	23.289	25.768
Kısa Vadeli									
Dış Borçlar	9.117	12.660	18.533	11.310	15.701	17.345	17.994	21.217	23.472
Kamu (TCMB)	557	572	667	828	993	984	889	905	686
Ticari Bankalar	5.216	7.157	11.127	4.684	6.659	8.419	8.503	11.159	13.172
Özel Sektör	3.344	4.931	6.739	5.798	8.049	7.942	8.602	9.153	9.614

Dış borçların borçluya göre dağılımında görüldüğü gibi, gerek kısa vadeli borçlarda, gerekse orta ve uzun vadeli borçlarda “özel sektör”ün payı sürekli olarak artmaktadır. 1991 yılı itibariyle, toplam 50 milyar 489 milyon dolar toplam dış borcun 10 milyar 812 milyon doları, yani %20’si “özel sektör”e aitken, 1999 yılında toplam dış borç miktarı 101 milyar 781 milyon dolara çıkarken, “özel sektör”ün borç miktarı 48 milyar 554 milyon dolar olmuştur (%47,7). Son on yılda orta ve uzun vadeli “özel sektör”ün dış borç toplamı 12 kat artarak 2.252 milyon dolardan 25.768 milyon dolara çıkmıştır. Kısa vadeli dış borçların ise %97’si “özel sektör”e aittir ve yüksek faiz oranları da bu borçlarda ortaya çıkmaktadır.

Yine bu verilerin gösterdiği diğer bir gerçek, KİT’lerin dış borçlarının genel toplam içinde %3’lük bir yere sahip olduğu ve giderek azaldığıdır. KİT’lerin “özelleştirilmesi”nin ilk yıllarında uzun ve orta vadeli borçlanmada sınırlı bir yere sahip (%5,4) olan “özel sektör”ün payı 1999 yılına gelindiğinde %32,9’a yükselmiştir. Böylece, son yıllarda gerek dış ticaret açığındaki büyümenin, gerekse dış borçlarda meydana gelen artışın nedeni “özel sektör”ün “büyümesi”dir. Ve “özel sektör”ün büyümesinin tümüyle dış borçlanmayla meydana gelmiş bir büyüme olduğu hemen görülmektedir.

Dış ticaret dengesi ve dış borç stoku verileri birleştirildiğinde, “özel sektör”ün son on yıl içinde ülke ekonomisine getirdiği yük, 10 milyar 812 milyon dolardan 48 milyar 554 milyon dolara yükselen “özel sektör” borçlarının meydana getirdiği 37 milyar 742 milyon dolarlık dış borç artış ile, 1991 yılında 7 milyar 454 milyon dolar olan dış ticaret açığının 24 milyar 965 milyon dolara çıkmasıyla meydana gelen 17 milyar 511 milyon dolar açıkla birlikte **55 milyar 253 milyon dolardır**. Bu da, toplam dış borcun %50’sini oluşturmaktadır. Bunun yanında, orta ve uzun vadeli borçlanmalarda ortalama %11,8 faiz verildiği düşünüldüğünde, “özel sektör”ün ekonomiye getirdiği **yıllık faiz yükü 2 milyar 184 milyon dolardır**. Kısa vadeli borçlarda %30’lara varan faizler ödendiği gözönüne alındığında yıllık faiz yükü **5 milyar dolara** ulaşmaktadır. Uzun ve orta vadeli borçlarda on yıl itibariyle toplam faiz miktarı **25 milyar dolara** ulaşmaktadır. Kısa vadeli borçlara verilen yüksek faizlerle birlikte bu miktar **50 milyar dolara** ulaşmaktadır. Sonuç olarak, “özel sektör”ün son on yılda ülke ekonomisine yaptığı “katkı” **100 milyar dolar** civarında dış borç ve faiz yüküdür.

Yeri gelmişken hemen belirtelim, son bir yıl içinde el konulan “özel ban-

kalar"ın içine düştükleri "ödeme zorluğu"nın temel nedeni, bu bankaların dışardan aldıkları ve birikmiş 13 milyar 172 milyon dolar borç ve bunların 4-5 milyar dolar tutan faizleridir. Bu bankalar için "hortumlandığı" söylenen ya da "hazineye getirdiği yük" olarak ifade edilen 10 milyar dolar salt Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurulu'na (BDDK) devredilen bankaların borçlarına ilişkin olup, hiçbir şekilde bu borçların faizlerini kapsamamaktadır.

Görüldüğü gibi, dışa bağımlı bir sanayileşme (adına ister "ithal ikameci sanayileşme" denilsin, ister "ihracata yönelik sanayileşme" denilsin) ülkeyi artan bir dış borçlanma sürecine sokmaktadır. Bu yolla sağlandığı varsayılan üretim artışı ya da toplumsal refah, sadece borçların alındığı ve geri ödemenin yapılmadığı zaman için geçerli olan **görelî ve geçici bir olgudur**.

Sorun, bir ülkenin kendi öz kaynakları ve kendi emek-gücü ile gelişmesi, kalkınması ve halk kitlelerinin yaşam koşullarının sürekli yükseltilmesidir. Bu bağlamda, enflasyon sorunu, kalkınma sorununun bir parçası olmaktadır. Dış borçlanmayla sağlanacak bir kalkınma, kaçınılmaz olarak bu borçların ve faizlerinin ödenmesiyle birlikte kendisini yeniden sıfırlamaktadır. Çünkü emperyalist ülkelerden alınan borçlar, sonal olarak emperyalizme bağımlı sanayilerin kurulmasında kullanılmakta ya da bu sanayilerin gereksinme gösterdiği yan ürünlerin üretilmesi için (ki genellikle devlet eliyle) gerekli yatırımlara gitmektedir. Emperyalizme bağımlı sanayilerin kurulması, buralardan elde edilen kârların yeniden emperyalist ülkelere "kâr transferi" ya da patent hakkı, know-how adı altında geri dönmesini sağladığından, yatırımda kullanılan dış kredilerin ödenmesi için geriye bir şey kalmadığı gibi, dış borçların faizlerini ödeyebilecek bir kârın bile ülkede kalmasını engellemektedir. Böylece, kapitalist ekonominin en basit kuralı bile işletilmemektedir.

Bilindiği gibi, kapitalist herhangi bir alanda yatırım yaparken, gerek kendi öz kaynaklarından sağladığı, gerekse kredi olarak aldığı parayı sermaye olarak kullanır. Her zaman bu sermayenin, maliyet üstü bir gelir (kâr) getirmesi gerekir. Bu da, metallerin üretilmesi için gerekli değişen ve değişmeyen sermaye öğelerinin toplamıdır. Buna kapitalistin aldığı kredilerin faiz miktarı da dahil edilir. Eğer, diğer herşey sabit olmak koşuluyla, kapitalistin kâr oranı, aldığı kredilerin faiz oranından yüksek olursa, üretim genişletilmiş bir üretim olarak devam eder. Aksi halde, kapitalistin tüm kâr, mali-sermayeden aldığı kredilerin faiz ödemelerine gider ki, bu durumda iflas kaçınılmaz olur. Bu sonuçtan kaçınmak için, kapitalistin her yeni borçlanması, süreci hızlandırır ve yıkımın boyutlarını büyütür. Buna karşın, kapitalist kendi metallerini değerlerinin çok üstünde satabilirse, yani kendisinin ödemek zorunda bulunduğu faiz oranlarının üstünde bir fiyattan metallerini satabilirse, bir süre için kendini ayakta tutabilir. Bu da, meta fiyatlarının gerçek değerlerinin üstünde bir fiyattan satılması demektir ve sonuçta tüketicinin sırtına yüklenen bir ekonomik maliyet olur. (**Enflasyon**)

Ama aynı süreçte, tüketicilerin alım gücünde bir değişiklik olmadığı sürece, kapitalistin metasını satabilmesinin sınırı, tüketicinin mevcut gelirleri ve birikimleri ile sınırlıdır. Böylece bu sınıra ulaşıldığında, pazarda metalar satılamaz ve meta-sermaye para-sermaye haline dönüşmez. Kapitalist bu durumda "nakit sıkıntısı" ("likidite sıkışıklığı") içine girerek, tüm ödemelerini (kredi borçlarının ana para ve faiz ödemeleri ile üretim için gerekli hammadde ve yarı-mamül madde için yapacağı ödemeler ve ücretler) durdurur. Bunun yansıması, kendisine kredi veren bankaların kredilerini tahsil edememeleri, hammadde ya da yarı-mamül madde üreticilerinin ürünlerini satamamaları ya da sattıkları metallerin parasını geri alamamaları vb.'dir. Yani topyekün bir buhran patlak verir. İşte devlet bu noktada devreye girerek ya da bu noktaya gelineceği bilindiğinden sürekli devrede tutularak, kapitalist metallerin satılabilmesi için yapay bir talep yaratmaya, kapitalistin ödemelerini yapabilmesini sağlayacak krediler bulmaya, verdiği kredileri geri alamayan bankaları subvansız ederek ya da son yıllarda yapıldığı gibi BDDK türünden "kurumlar" oluşturup buraya devrederek, buhranın etkisini yavaşlatmaya yönelir. Böylece devlet, tüm kapitalistler adına, kapitalistlerin tüm açmazlarının tamamlayıcısı ve üstlenicisi olarak devreye girer.

Devlet, burada halktan topladığı vergileri ve “hazine kaynaklarını” (karşılıksız para basma, “emisyon hacmini artırma”) kullanmak durumunda olduğu için (dış borçları şimdilik bir yana bırakırsak), öncelikle vergileri artırmak ve karşılıksız para basmak durumundadır. Ancak bu vergi artışı, tüm kesimlere yönelik olmayıp, çalışan kesimlere yönelik olmak zorundadır. Karşılıksız para basmak ise, milli gelirdeki net artışları artan oranda para miktarının piyasaya sürülmesi olarak, meta fiyatlarının para miktarındaki artışa bağlı olarak artmasına neden olmaktadır. Bu, iç talebin kısılmasını getirerek, kitlelerin daha sınırlı tüketimini ve yaşamasını (“kemer sıkma”) bir “kader” haline getirmektedir. Ancak iç talebin kısılmasının asıl somut ifadesi ise, çalışan kesimlerin gelirlerinde düşüş olmasıdır. Bu düşüşler, doğrudan çalışma süresini uzatarak ya da ücretleri dondurarak yapılamayacağı koşullarda (artı-değer oranının mutlak arttırılması), **reel ücretlerde** sürekli düşüş sağlanarak gerçekleştirilir. İşte enflasyon reel ücretlerin sürekli düşürülmesinin en temel aracı durumundadır.

Mevcut emperyalist sömürü mekanizmasının içinde enflasyonun bu çok yönlü kullanımı, bu olguyu sürekli hale getirmektedir.

Sözün özü, **ülkemizdeki sürekli enflasyonun nedeni emperyalist sömürüdür ve bu sömürü tarafından belirlenmiş ekonomi-politiklardır. Bu nedenle, bir bütün olarak ekonomik kalkınma ve büyümenin bütünsel bir devrimci ekonomi-politikası, emperyalist ekonomi-politikanın yerine geçirilmediği sürece, bu sorunlar sürüp gidecektir.**

Emperyalist ekonomi-politikanın ortadan kaldırılmasının ilk adımı, ülkenin emperyalizme olan bağımlılığını ortadan kaldırmaktır. Bu yapılmadığı sürece, emperyalizmden bağımsız bir ekonomi-politikanın uygulanabilme olanağı yoktur. Yani, sorunun çözümünün ilk halkası, anti-emperyalist ve anti-oligarşik bir devrimle **siyasal iktidarın ele geçirilmesidir.**

İşte bu devrimin sonucu kurulacak halk iktidarının uygulayacağı ekonomi-politika sorunların kalıcı çözümüdür ve enflasyonun sonudur.

Herşeyden önce ekonomik kalkınma ya da büyüme, halk kitlelerinin yaşam koşullarının sürekli iyileşmesi demektir. Bu bağlamda ekonomik kalkınma, nüfus artışını da göz önüne alarak, bu nüfus artışını aşan bir düzeyde üretimin artırılması ve böylece kişi başına düşen ürünlerin (üretim malları üretimi ile tüketim malları üretimi olarak) artırılması demektir. Bir başka deyişle, ekonomik kalkınma “genel” bir üretim artışı olmadığı gibi, kısa dönemde ve birden kitlelerin tüketim düzeyinin yükseltilmesi demek değildir. Tersine kitlelerin tüketim düzeyinin zaman içinde yükseltilmesi ve bunun sürekli hale getirilmesidir.

Ekonomik kalkınma ya da büyümenin bu gerçekliği, yeni-sömürgecilik koşullarında geri-bıraktınlmış ülkelerde emperyalizme bağımlı bir kapitalizmin gelişmesiyle ortaya çıkan olgular açısından önemlidir.

Yeni-sömürgecilik koşullarında, orta ve hafif sanayinin geliştirilmesi, ilk dönemde bireylerin görece tüketimini artırmış ve geçmiş döneme kıyasla (nispi olarak) bir refah ortamı yaratmıştır. Ancak emperyalist sistemin kendi bunalımları sonucu görece bu gelişmeler, zaman içinde görüntüsel (T. Özal’ın ifadesiyle “vitrin”) olarak kalmıştır. Emperyalist sistemin kendi bunalımına ve bunalımın derinleşme durumlarına göre, bu görüntüsel gelişmeler de önemli ölçüde ortadan kalkmıştır. Özellikle yeni-sömürgecilik yöntemlerinin kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıkan geri-bıraktınlmış ülkelerin aşırı borçlanması ve belirli zamanlarda bu borçları ödeyemez hale gelmesi, 1974 sonrasında kısır bir döngü yaratmıştır. Dünya ekonomik buhranının derinleşme eğilimine paralel olarak geri-bıraktınlmış ülkelerde patlak veren döviz darboğazları, emperyalist metropollerde “mali kriz”in temelini oluşturmuştur. Genellikle emperyalist metropollerde **ekonominin askerileştirilmesi** ve geri-bıraktınlmış ülkelerde **siyasal yönetimin askerileştirilmesi** ile birlikte uygulamaya sokulan “istikrar tedbirleri”, hemen her durumda ekonomik kalkınmayı (büyüme) durdurmuş ve halkın yaşam düzeyinin hızla kötüleşmesine neden olmuştur. Geri-bıraktınlmış ülkelerde kırsal alanlarda sınıfsal farklılaşmalar artarken, **gelir dağılımı** büyük bir dengesizlik gösterir olmuştur.

1980 yılında emperyalist sistemin içine girdiği büyük ekonomik buhran koşullarında geri-bıraktırlmış ülkelerin dış borçlarını ödeyemez hale gelmesi, bu ülkelerde fiyatların görülmedik oranlarda yükselmesine neden olmuştur. Böylece emperyalist sistem II. yeniden paylaşım savaşı sonrasında, sistemin bütününde egemen olan yüksek enflasyonla yüzyüze gelmiştir. Geri-bıraktırlmış ülkelerin dış borçlarını ödeyemez halde olmasının dünya çapında faizlerin (kısa vadeli faiz oranları %13'ler seviyesine çıkarken, uzun vadeli faiz oranları %17'ye -Fransa- ulaşmıştır) olağanüstü artmasına neden olmasıyla birlikte emperyalist metropollerde ekonomik durgunluk ortaya çıkmıştır. Bu tarihe kadar ekonomik durgunluk karşısında bir silah olarak kullanılan enflasyonist politikalar işe yaramaz hale gelmiş ve enflasyon ile durgunluk birlikte görünür olmuştur. (**Stagflasyon**)

1980 ekonomik buhranında ABD ekonomisinin durgunluk içine girmesiyle birlikte başlayan yüksek faiz ortamı, dolara olan talebi artırmıştır. Dolar talebinin artmasına paralel olarak doların değeri de artmış ve bunun sonucu geri-bıraktırlmış ülkelerin paraları hızla değer kaybetmiştir. Bu da, geri-bıraktırlmış ülkelerin ulusal paralarına göre dış borç miktarını görülmedik ve ödenemez boyutlara ulaştırmıştır.

Dünya ekonomik buhranından en çok etkilenen ABD ve İngiltere “monetarist” politikalar izleyerek çıkış noktası ararken, aynı “monetarist” politikalar geri-bıraktırlmış ülkeler için IMF tarafından stand-by anlaşmaları ile uygulanması zorunlu bir kural haline getirildi. ABD’de Reagen, İngiltere’de Thatcher, “sosyal refah devleti”nin sonuna gelindiğini ve her türlü “sosyal devlet” politikalarına son verileceğini ilan ederek uygulamaya başladıkları “monetarist” politikalar, dünya çapında büyük propaganda ile kitlelerin karşısına konuldu. Ve geri-bıraktırlmış ülkelerin hemen hepsinde yönetimler askerileştirilerek uygulamaya sokulan “istikrar tedbirleri”, uygulanan “sıkı para politikası” (“monetarizm”) ile reel ücretlerin büyük boyutlarda düşürerek mal ve hizmetlerin fiyatlarının düşürülmesini sağladı. Bu şekilde fiyatları düşürülmüş mal ve hizmetler, geri-bıraktırlmış ülkelerin ulusal paralarının dolar karşısında büyük değer yitirmesiyle (“döviz kuru” politikalarıyla) çok düşük fiyatlarla emperyalist metropollere ihraç edilerek, metropol ülkelerde tüketim mallarındaki enflasyonun denetim altına alınmasını olanaklı kıldı. Ancak, aynı sonuç, geri-bıraktırlmış ülkelerde birkaç ay ya da yıl süren enflasyon düşüşlerinin ardından gelen devalüasyonlar ve yeniden yükselen enflasyon döngüsü oluşturdu.

Dünya çapında emperyalist basın ve yayın organlarıyla ve Amerikan emperyalizminin “demokrasi projesi”nin sağladığı yeni olanaklarla sürdürülen propaganda, birkaç ay ya da yıl süren enflasyon düşüşlerini öne çıkartarak, “monetarist” politikanın “alternatifi olmadığı” temasını işleyerek kitleleri koşullandırmaya başladı.

Ortaya çıkan kısır döngünün bir yanının böylesine abartılarak propaganda konusu haline getirilmesi, geri-bıraktırlmış ülkelerdeki mevcut yapının “düzeltilmesi” ya da “istikrarlı hale getirilmesi” için IMF’nin “istikrar tedbirleri”nin uygulanmasının gerekliliği düşüncesini ve buna bağlı çeşitli küçük-burjuva teorilerin yayılmasını getirmiştir. “Monetarizm”den kaynaklanan bu küçük-burjuva teoriler, giderek sosyal reformizmin programı haline gelirken, “çoğulcu sanayileşme-çoğulcu demokrasi” türünden ne olduğu belirsiz söylemlerle kafaları daha da karıştırdı.

Bu anlayışlar, ifadesini “sosyal-demokrasi”de bulmaya çalışırken, “kalkınmanın bağımsız bir tarzda gerçekleşmeyeceği”, “karşılıklı bağımlılığın zorunlu olduğu” tezleriyle emperyalizmle olan ilişkilerin sürdürülmesini esas alır, mevcut yapı içinde gelir dağılımının “dengeli” hale getirilmesiyle sorunun çözümleneceğini ileri sürer. Ancak sorun, aynı zamanda üretimin artırılması sorunu olduğu için, yatırımların finansmanı, zorunlu (vergiler) ya da gönüllü tasarrufları (banka mevduatları vb.) artırarak bulunmak zorundadır. (Burjuva ekonomistler bunlara “sağlam kaynaklar” demektir.) “Artan oranlı gelir vergisi”, “tarımın vergilendirilmesi” bu “istikrar tedbirleri” için de, reformizm için de büyük öneme sahiptir. Bunun

dışındaki finansman kaynakları olarak dış borçlanma, onların dilinde “dengeli” olarak kullanılmalıdır. Böylece emperyalizme bağımlılık önsel olarak kabul edildiğinden, hiçbir zaman “istikrar tedbirleri” ilan edilen sonuçlara ulaşamaz ve reformist politikalar ekonomik kalkınmayı sürekli hale getiremezler. Yapabilecekleri, 1983-1989 arasında T. Özal’ın yapabildikleri ile sınırlıdır.

Sorunlar açıkça ortaya konulmalıdır:

Soru 1° Emperyalist sistem içinde ve emperyalist sömürü koşullarında, geri-bıraktınlmış ülkelerde, sürekli ve dengeli bir kalkınma (büyüme) olanaklı mıdır?

Soru 2° Emperyalist tekellerin taleplerine uygun olarak ortaya çıkan kısa süreli büyüme dönemlerinin ardından, kaçınılmaz olarak gelir dağılımının, ekonominin iç dengelerinin ve dış ödemeler dengesi açıklarının sürekli bozulduğu dönemlerin gelmesi geri-bıraktınlmış ülkelerin boyun eğmesi gereken “kaderi” midir?

Eğer bu soruların yanıtı olumsuz ise,

Soru 3° SSCB’nin dağıtılmışlığı koşullarında emperyalist propaganda ile hergün sürekli ifade edildiği “global” bir dünyada, emperyalist sömürü ilişkilerinin dışında, emperyalizmden bağımsız olarak, tek bir ülkede, emperyalizmden yalıtık ve ayrıksı olarak ekonomik kalkınma olanaklı mıdır?

Soru 4° Emperyalizmden bağımsız sürekli ve dengeli bir kalkınma (büyüme) için gerekli kaynaklar mevcut mudur?

Bu soruların yanıtı olumlu ise, bilinmelidir ki, bu, sadece devrimci bir iktidar koşullarında olanaklıdır.

Devrimci iktidar,

“Başta ABD emperyalizmi olmak üzere, tüm emperyalist ülkelerin ve çokuluslu tekellerin açgözlü sömürsünün ve yerli işbirlikçilerinin talanının sonucunda ortaya çıkmış olan çarpık ve geri bir sanayiye sahip ülkemizde, demokratik halk devrimi, gerçek ve bağımsız bir sanayileşme ve ileri bir tarımsal ekonomi yaratarak, halkın yaşam düzeyini sürekli yükseltmek amacıyla, halkın öz inisiyatifine, emeğine ve örgütlü gücüne dayalı bir ekonomik yapı oluşturmaya olanak sağlar.

Halka dayalı, demokratik katılımı esas alan ve emeği tüm değerlerin yaratıcısı olarak gören halk iktidarının ekonomi-politikası, herşeyden önce yeni-sömürgeciliğin hızla tasfiyesini amaçlar. Reformist değil, devrimci nitelikte olan bu ekonomi-politikanın yürütülmesinde, halk iktidarı, yeni-sömürgeciliğin tasfiyesi ve oligarşik sömürünün ortadan kaldırılması için gerekli önlemleri alacaktır.”^[1]

Görüleceği gibi, devrimci iktidar, esas olarak halkın yaşam düzeyini **sürekli** yükseltmeyi hedefler. Doğal olarak bu hedefin önündeki engellerin kaldırılması, devrimci iktidarın temel görevidir ve ekonomi-politika bu hedefe ulaşmak amacıyla oluşturulmak durumundadır.

Öncelikli hedef, emperyalist sömürü ilişkisinin oluşturmuş olduğu ve tümüyle emperyalizmin taleplerine uygun olarak biçimlendirilmiş olan çarpık sanayileşmenin düzeltilmesi, daha tam deyişle, **gerçek ve bağımsız** bir sanayinin kurulmasıdır. Buna paralel olarak ve aynı anda, tarımsal ekonominin yeniden düzenlenmesi gündemdedir.

İşte bu iki ana hedef, yani bağımsız sanayileşme ve ileri bir tarımsal ekonomi kurulması hedefi, bugün tüm emperyalizm yandaşı ve “globalizm” popagandisti küçük-burjuva ekonomistlerinin her fırsatta “olanaksız” olduğunu ilan ettikleri, “globalleşen dünya”da böyle bir şeyin “hayal” olduğunu, böyle bir hedefin “ülkeyi içine kapanık” hale getireceğini, “kapalı bir ekonomi” yaratarak halkı “yoksulluğa ve sıkıntıya” sokacağını söyledikleri hedeflerdir. 1980 sonrasında tüm propaganda araçları kullanılarak (medyadan, üniversite kürsülerine kadar) “çürütülmeye” çalışılan ve önemli ölçüde yeni yetişen genç kuşak üzerinde etkili olan bu propagandanın **temel dayanağı**, ithalatın “liberalizasyonu” ile ülkeye her türlü

emperyalist metanın girişinin serbest bırakılmasıyla birlikte pazarda emperyalist meta çeşitliliğinin artması ve geçmiş dönemlerde karaborsadan alınan bu metaların mağzalardan bulunabilir olmasının yaratmış olduğu **görüntüdür**.

Emperyalist metaların ithalatının belirli bir zaman sonrasında ortaya çıkardığı dış ticaret açığı ve bu açığın kapatılamaz boyutlara ulaşmasıyla birlikte uygulamaya sokulan “istikrar tedbirleri”nin asıl olarak “tüketimi kısımayı” hedeflediği koşullarda, kaçınılmaz olarak emperyalist metaların iç pazarda satın alınabilir olmasının sürekli ve kalıcı olmadığı ortaya çıkmıştır. Ancak yıllardır sürdürülen propaganda ve geniş kesimlerin buna bilinçsizce inandırılmışlıkları, ister istemez ülkemizde son iki yıldır meydana gelen gelişmelerin konjonktürel olduğu, yani “bir süre sonra” düzeleceği beklentisini de oluşturmuştur. Oysa, gerek ülkemizin yakın tarihi, gerekse dünya ekonomisinin tarihsel gelişimi, bu gelişmelerin konjonktürel olmayıp yapısal olduğunu, yani emperyalist sistemin özsel niteliği olduğunu defalarca kanıtlamıştır.

Bu görüntüsel ve propagandif durumun yarattığı sorun, ekonomi-politikaların niteliğinden çok sunuluşunu öne çıkarmasıdır. Son Kemal Derviş olayında görüldüğü gibi, kişinin hiçbir özelliği bulunmamasına ve ülkemizde meydana gelen son krizlere karşı hiçbir programa sahip olmamasına rağmen, büyük bir “medya” propagandası ile “kurtancı” durumuna yükseltilmiştir. Bakan olarak atanmasının üzerinden bir ay geçmesine rağmen, Kemal Derviş’in kendine özgü bir program bile oluşturulmuş olmasına ve tüm zamanın IMF tarafından hazırlanan programın tamamlanmasını beklemekle geçirilmesine rağmen, “medya” propagandasının etkisi varlığını sürdürebilmektedir.

Tüm bu görüntüsel ve propagandif ortamda, kullanılan ekonomik terminolojinin sürekli değiştirilmesi, ister istemez geniş halk kitlelerinin kavrayamadıkları bir ortamın varlığı sanısını uyandırmaktadır. Örneğin, Aralık 1999’da IMF ile imzalanan stand-by anlaşması sonrasında uygulamaya sokulan “istikrar tedbirleri”nin ana halkalarından birisi olan döviz kuru uygulamaları, 22 Şubat 2001 kriziyle birlikte “**döviz çıpası**” adıyla tanımlanmaya başlamıştır. Aynı şekilde, gerek Kasım 2000 sonunda patlak veren, gerekse 22 Şubat 2001’de ortaya çıkan krizlere ilişkin “medya”da yapılan açıklamalarda ve yorumlarda, sorunun “likidite sıkışıklığı”ndan kaynaklandığı vurgulanırken, IMF’nin “istikrar tedbirleri”nin özünün “sıkı para politikası” olduğu ve bunun piyasalarda “likidite” sorunu, yani “nakit para” sorunu yaratmasının kaçınılmazlığı hiçbir biçimde ifade edilmemektedir. Diğer yandan “döviz çıpası” dedikleri TL’nin dolar karşısındaki değer kaybetmesinin yapay olarak ve belirli bir süre için dondurulması uygulamasının, bir yandan ithalatı artıracığı, öte yandan TL’nin dolar karşısındaki değerinin yapay olarak yüksek kalmasına neden olacağı kitlelere anlatılmamıştır. Oysa ki, Aralık 1999 yılında IMF’yle yapılan anlaşmanın metninde (ki buna “niyet mektubu” adı verilmektedir), bugün “döviz çıpası” diye sundukları uygulamanın iki yıl sürdürüleceği, yani 2002 yılına kadar devam edeceği ve 2002 yılından itibaren TL’nin dolar karşısındaki değerinin serbest bırakılacağı açıkça ifade edilmiştir. Yani 22 Şubat 2001 yılında meydana gelen olay, en geç bir yıl sonra “niyet mektubu”nda ifade edildiği gibi gerçekleşecekti. Böylesine açık, ancak kitlelerin dikkatinden uzak tutulan bu uygulamadan amaç, halkın elinde bulunduğu varsayılan dövizlerin bozdurulmasını sağlamaktır. Halkın elinde bulundurduğu varsayılan dövizlerin önemli ölçüde bozdurulduğuna karar verildiğinde, 22 Şubat 2001 günü meydana gelen devaülasyon, en geç bir yıl sonra ve daha yüksek oranda yapılacaktır.

Görüldüğü gibi, sorun, ülkemiz için geçerli ve doğru bir ekonomi-politikanın ortaya konulmasından öte, kitlelerin emperyalist propaganda ile koşullandırılmasıdır.

Gerçek ve bağımsız bir sanayinin kurulması amacı, her durumda ara malları ithalatına bağımlı sanayinin tasfiyesi anlamına gelmektedir. Daha önce de ifade ettiğimiz gibi, sürekli ve artan oranda ara malları ithalatına bağımlı bir sanayinin varlığının nedeni emperyalizmin yeni-sömürgecilik uygulamalarıdır. Dolayısıyla, gerçek ve dışa bağımlı olmayan bir sanayileşmenin kurulabilmesi için, öncelikle emperyalizmin yeni-sömürgecilik uygulamasının sona erdirilmesi ve buna

paralel olarak yeni-sömürgecilik yöntemlerine göre kurulmuş sanayi kuruluşlarının yeniden örgütlenmesi gerekmektedir. Mevcut düzenin söylemiyle ifade edersek, dışa bağımlı sanayi kuruluşlarının “yerli katkı payı” %100’ler seviyesine çıkartılması gereklidir. Böylece, toplam ithalat içinde %60’ları aşan bir paya sahip olan ara malları ithalatı büyük ölçüde ortadan kalkacaktır. 2000 yılı verileriyle ifade edersek, bu durumda 20 milyar dolar civarında bir döviz tasarrufu sağlanmış olacaktır. Bu aynı zamanda yıllık 10-15 milyar dolar tutarındaki dış borçlanmanın önemli ölçüde ortadan kalkmasına ve dolayısıyla da döviz gereksinmesinin büyüklüğü nedeniyle ortaya çıkan yüksek faiz ödemelerine son verecektir. Buradan elde edilen tasarruf miktardan ise, dış borçların yıllık ana para ve faiz ödemeleri boyutlarındadır, yani 15 milyar dolardır.

Görüldüğü gibi, sanayinin dışa bağımlılığının sona erdirilmesiyle ortaya çıkan tasarruf miktardan ortalama 30 milyar dolardır. Bir başka ifadeyle, emperyalizme bağımlı sanayileşmenin sona erdirilmesi, emperyalist ülkelerden yapılan ara malları ithalatını sona erdireceğinden, dış ticaret açığı büyük ölçüde kapanacak, dolayısıyla bu açık nedeniyle ortaya çıkan “dış borçlanma gereği” sona erecektir.

Emperyalizmin taleplerine uygun olarak oluşturulan çarpık sanayilerin reorganizasyonu ya da yeniden yapılandırılması, aynı zamanda farklı sanayi kuruluşlarının **farklı standartlarda** yaptıkları üretimlerin ortadan kaldırılmasını gündeme getirecektir. Emperyalist tekellerin bilinçli olarak uyguladıkları farklı standartlar, kaçınılmaz olarak bu kuruluşlara ara malları üreten iç sanayinin (küçük ve orta sanayi kuruluşları) ürünlerinin sadece kendisine sipariş veren büyük sanayi kuruluşunda kullanılma zorunluluğu getirmekte ve buna bağımlı kılmaktadır. Bu bağımlılık ilişkisi, küçük ve orta sanayi kuruluşlarının varoluşunu emperyalizme bağımlı sanayiye tabi kılarken, aynı zamanda bu küçük ve orta sanayi ürünlerinin üretim değerlerinin altında fiyatlarla tekelleri sanayi burjuvazisine satılmasına neden olmaktadır. Sanayi üretiminde standartlaşma, bu bağımlılık ilişkisini sona erdireceği gibi, ara malları üreten küçük ve orta sanayinin ürünlerinin değişik alanlarda kullanılmasını olanaklı kılacaktır. Böylece yıllardır KOBİ’ler üzerine yapılan her türlü tartışma ve spekülasyon da sona erecektir. Bir başka deyişle, KOBİ’lerin içinde buldukları çıkmazdan kurtuluşları, çarpık sanayileşmenin ortadan kaldırılmasıyla olanaklıdır.

Tüm bunlar, devrimci iktidar koşullarında mevcut büyük sanayinin dışa bağımlılığını sona erdirmek ve yeniden yapılandırılmakla ilgilidir. Ancak mevcut büyük sanayinin yeniden yapılandırılması yeterli değildir. Buna paralel olarak yeni sanayi kuruluşlarının kurulması belirleyici öneme sahiptir. İşte emperyalist propagandanın “kapalı ekonomi” propagandasının odak noktası da burada bulunmaktadır. Onlara göre, yeni sanayilerin kurulabilmesi için “gerekli kaynaklar” **emperyalist ülkelerdeki para-sermaye dışında mevcut değildir.** (FP gibi şeriatçı kesimler için bu para-sermaye “müslüman ülkelerde” mevcuttur.) Bir başka ifadeyle, onlara göre, **ülke içi kaynaklar** emperyalizmden bağımsız bir sanayileşme ve ekonomik büyüme için yeterli değildir.^[1]

Yukarıda kısaca gördüğümüz gibi, “gerekli kaynaklar”, dışa bağımlılığın sona ermesiyle birlikte ortaya çıkan döviz tasarrufu ile sağlanabilecektir. Bu öylesine bir kaynak niteliğindedir ki, ülkenin dış borçlanma ve ithalat nedeniyle gereksinme duyduğu döviz temin edebilmek için ülkenin ihraç edilebilir tüm mal ve hizmetlerinin maliyetlerinin altında bir fiyatla dışarıya satılmasına ve iç piyasada tüketilememesine neden olan bir kaynaktır. Doğal olarak, emperyalizme bağımlı

[1] A. S. Akat gibi bu iddia sahipleri, 22 Şubat sonrasında “yerli malı kullanma” önerileriyle ortaya çıkarken, diğer yandan Kemal Derviş’in “dış destek” turundan “eli boş” dönmesi üzerine, “ulusal programın” tümüyle iç kaynaklara dönük olarak hazırlanacağını propagandasına başlamışlardır. Şüphesiz, onların “iç kaynak”tan kastettikleri yeni vergiler, devlet harcamalarının azaltılması vb. anlamına gelmektedir. Ancak yine de, “en ağır ekonomik kriz” evresinde bile ülke içi kaynak olduğunun söylenmesi bile, aynı zamanda emperyalizmden bağımsız bir ekonomik gelişme için ülke içinde yeterli kaynak olduğunun kabul edilmesi anlamına gelmektedir.

lılığın sona erdirilmesiyle ortaya çıkan döviz gereksinmesindeki azalış, aynı zamanda bu mal ve hizmetlerin ülke içinde tüketilmesini olanaklı hale getirerek, halkın yaşam standartlarının yükselmesine de katkıda bulunacaktır.

Basit bir akıl-yürütme bile, bu sağlanan dövizlerin dışa bağımlı olmayan sanayilerin kurulması için kullanılacağını bulacaktır. Elbette burada sorun, devrimci bir iktidarın **emperyalist ambargo** ile yüzyüze kalması, dolayısıyla elinde ne denli çok döviz bulunursa bulunsun, emperyalist sistemden hiçbir şey alamayacağı varsayımdır. Emperyalist propagandanın sürekli olarak işlediği bu konu, devrim durumunda halkın yaşam düzeyinin düşeceği, yoksulluğun artacağı propagandasından başka birşey değildir. Bu propaganda, Küba, Vietnam vb. ülkelerin devrim sonrasında karşı karşıya kaldığı sorunları kullanarak, kitleleri devrim yapma düşüncesinden uzaklaştırmayı amaçlamaktadır.

Emperyalist ambargo, devrimci iktidarın karşı karşıya kalacağı tek sorun değildir. Emperyalizm tarafından finanse edilen karşı-devrimci faaliyetler ve saldırılar da, özellikle ekonomik sabotajlar, devrimci iktidarın ekonomi-politikasını uygulamasını engellemeyi hedefler. Ancak bu sorun ekonomik değil, **siyasal ve askeri bir sorundur**. Dolayısıyla çözümü devrimci iktidarın örgütlenmesine bağlıdır.

Siyasi ve askeri sorun olarak emperyalist ambargo ve karşı-devrimci faaliyetler bir yana bırakılacak olursa, ekonomik planda yeni sanayi kuruluşlarının oluşturulması için gerekli kaynakların iç yapıdan sağlanmasından başka bir yol olmadığı görülecektir. Bu durumda, bir sanayi kuruluşunun oluşturulabilmesi için gerekli kaynakların neler olduğunun ortaya konulması gerekmektedir.

Kapitalizm koşullarında, salt sanayi kuruluşları için değil, tüm mal ve hizmet üretimi için gerekli yatırım, öncelikle gerekli makine, teçizat, bina, emek-gücü vb. satın alınabilmesi için **para-sermayeyi** öngerektirir. Bu nedenle, tüm burjuva ve küçük-burjuva ekonomistleri için para-sermayenin varlığı, tüm yatırımın özü ve varoluş nedeni olarak kabul edilir. Onlara göre, para-sermaye, ya ülke içinde birikmiş olmalıdır ya da dışarıdan kredi vb. yoluyla sağlanmış olması gerekir. Böylece sorun, her türlü yatırım için gerekli para-sermayenin uygun faiz oranıyla nereden ve nasıl sağlanacağına indirgenmektedir.

Devrimci iktidarın emperyalist ülkelerle ilişkilerini keseceğinden yola çıkıldığında yatırımlar için gerekli para-sermaye kaynağı dış krediler olmayacaktır. Dolayısıyla, tüm kaynak ülke içinden sağlanmak durumundadır. Bu nedenle, burjuva ve küçük-burjuva ekonomistleri, hemen ülke içi **sermaye birikim oranlarını, tasarruf miktarlarını** gündeme getirerek, ülke içinde gerekli sermaye birikiminin mevcut olmadığını, halkın tasarruf oranının “batı ülkelerinden çok az” olduğunu istatistiklerle ortaya koyarak, böyle bir kaynağın sağlanamayacağını iddia etmektedirler. Emperyalizme bağımlılığı esas alan ve bu bağımlılığın yaratmış olduğu sonuçları veri olarak kabul eden bu iddialar tümüyle yanlıştır.

Emperyalizme bağımlılık içinde bulunan ülkemizin tüm istatistik verilerinin açıkça gösterdiği gerçek ise, sanayinin dışa bağımlılığı nedeniyle ülke içinde sermaye birikiminin salt işbirlikçi teknelci burjuvaziye verilen **“işbirlikçi payı”**yla sınırlı olduğudur.

“*En mükemmel formül*” demektir Che Guevara, “*milli burjuvazinin yabancı çıkarlarla işbirliği yapmasıdır; böylece birlikte o ülkede yeni sanayiler kurarlar, bunlar için gümrük indirimleri elde ederek bu sayede rakip emperyalist ülkeleri tamamen bertaraf ederler ve ayrıca bu suretle elde ettikleri kârların gevşek kam-biyo yönetmeliklerinin himayesinde ülkeden dışarıya çıkmasını sağlarlar.*” İşte ülke içinde elde edilen kârların dışarıya çıkartılması, ülke içinde yeni yatırımlar için gerekli ve yeterli para-sermayenin mevcut olmasını engellemektedir. Bunun ekonomi-politikadaki adı “kâr transferleri”dir. Emperyalizme bağımlılığın ortadan kalkması ile “kâr transferleri” de sona ereceğinden, ülke içi sermaye birikimi yükselecektir.

“Kâr transferleri”nin anti-emperyalist ekonomi-politikalarda özel bir yere sahip olduğunu çok iyi bilen burjuva ve küçük-burjuva ekonomistleri, sürekli olarak “kâr transferleri”yle ülkeden çıkan sermaye miktarının “sanıldığından az” olduğunu Merkez Bankası verilerini ortaya koyarak göstermeye çalışırlar.

Resmi verilere göre, 1980-98 yılları arasında 20.899 milyar dolarlık yabancı sermayeye ülkede doğrudan yatırım yapma izni verilmiş ve aynı dönemde fiili yabancı sermaye girişi 6.533 milyar olmuştur. Ve nasıl derlendiği açıklanmayan resmi verilere göre, aynı dönemde 1.3 milyar dolarlık kâr transferi gerçekleşmiştir. Bir başka “resmi” veriye göre, bu dönemde fiili yabancı sermaye girişi 11.234 milyar dolar olarak gözükmektedir. İlk veriye göre kâr transferi %20 dolaylarında gözükmekte; ikinci veriye göre ise %1,1 gibi küçük bir oran olmaktadır. İlk durumda %20’lik bir “kârlılık” oranının, kapitalist ölçülerde “normal” olduğu kabul edildiğinde, yabancı sermayenin “getirdiğinden çoğunu götürdüğünü”nü iddia etmek olanaksız olmaktadır!

Oysa gerçekler çok daha farklıdır. Herşeyden önce, doğrudan yabancı sermaye yatırımı, nakit sermaye yatırımı demektir. Günümüzde emperyalist sermayenin nakit sermaye dışındaki unsurlarına (sermayenin isim, patent hakkı, yedek parça, teknik bilgi, teknik eleman vb.) ödenen paralar büyük miktarlar tutmaktadır. Öte yandan, yabancı sermayenin nakit sermaye (para-sermaye) yatırımlarından elde edilen kârların çok az kısmı, doğrudan “kâr” payı olarak yurtdışına transfer edilmektedir. Bu kârlar, çoğu durumda, sermaye artırımında, ülke içinde yeni şirket kurulması ya da satın alınmasında yahutta yüksek faizli kredi kaynağı olarak kullanılmaktadır. **İlk sorun**, bu kârların ne olduğu değil, ne büyüklükte olduğudur.

Ülkemizin en önemli dışa bağımlı sanayi kolunu oluşturan otomotiv sektörünün iki tekeline Tofaş’ın (diğeri OYAK-Renault) %38 hissesi doğrudan İtalyan Fiat otomobil şirketine aittir ve yedi kişilik yönetim kurulunda Fiat dört kişi ile temsil edilmektedir. 1998 yılındaki toplam sermayesi 12 milyon 600 bin dolar olan Tofaş’ın net kârı 7 milyon 872 bin dolar olmuştur. Bu dönemde doğrudan gerçekleştirdiği **ithalat** tutarı 63 milyon dolardır. (Kendi açıklamalarına göre, ithalatın maliyet içindeki payı %11,8’dir.) 1999 yılında sermayesini 139 milyona çıkartan Tofaş’ın dönem kârı 87 milyon dolar olmuş ve yaptığı ithalat tutarı 52 milyon dolardır. (Maliyet içindeki payı %11)

Tofaş’a ilişkin bu verilerin gösterdiği gerçek, 1998-99 döneminde sermaye artırımını düşüldükten sonra bilançoda gösterilen toplam kâr miktarı 95 milyon dolar, yaptığı doğrudan ithalat 115 milyon dolardır. Yapılan sermaye artırımına giden 127 milyon dolar eklendiğinde toplam kâr 222 milyona ulaşmaktadır. Böylece ortalama %60 kâr gösteren Tofaş’ın gerçek kâr oranı %1.100 olmaktadır. Tofaş’ın %38 hissesine sahip olan Fiat’ın bu dönemdeki kârı 36 milyon dolar net kâr + 48 milyon dolar ek sermayedeki payı olmak üzere toplam 84 milyon dolar olmaktadır. Bu miktar doğrudan Fiat’tan yapılan ithalattan daha büyüktür. Bu veriler, 1970 yılından beri otomotiv sektöründe iki büyük tekelden biri olan Tofaş’ın son otuz yıl içinde gerçekleştirdiği kâr miktarının yatırılan sermayeyi kat be kat geçmiş olduğunu göstermektedir.

İkinci sorun, bu otuz yıl içinde elde edilen kârların ne olduğu sorunudur. Yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, bu kârların Fiat’a düşen kısmı değişik yöntemler kullanılarak Fiat’a aktarılrken (ki yukarıda ifade ettiğimiz yeni satın almalar için ve banka kredileri olarak kullanılması bunların içindedir), işbirlikçi kesimlere kalan pay değişik dışa bağımlı yeni sanayi kuruluşları için sermaye olarak kullanılmıştır. (Bu arada belirtelim ki, Tofaş’ın hisselerinin %24’ü devlet kuruluşlarına ait olup, bugün Özelleştirme İdaresi’ne devredilmiştir.)

İşte burjuva ve küçük-burjuva ekonomistlerin yabancı sermayenin dışarıya önemli olmayan “kâr transferleri” yaptıklarına ilişkin beyanları, tümüyle dışa bağımlı sanayileşmenin iç yapısını gizlemeyi hedeflemektedir.

Diyebiliriz ki, sanayinin dışa bağımlılığı nedeniyle ülke içinde işbirlikçi tekeli burjuvazinin payı dışında bir sermaye birikimi mevcut değildir, dolayısıyla kapitalizm koşullarında her yeni sanayi yatırımı dış krediye gereksinme gösterir. Bu işleyiş ortadan kaldırıldığında, ülke içinde yaratılan değerler (kâr) ülke içinde sermaye haline dönüştürüleceğinden, sözcüğün gerçek anlamında para-sermaye gereksinmesi bulunmamaktadır.

Diğeri yandan, herhangi bir yatırım için gerekli olduğu varsayılan para-serma-

yenin, bu yatırım için gerekli makine, teçhizat, bina, emek-gücü vb. alımında kullanılması nedeniyle, mutlak surette para-sermaye olması da gerekmemektedir. Bir başka deyişle, yatırımların gerçekleşmesi için sermayenin mutlaka nakit para şeklinde olması şart değildir. Dolayısıyla, ülke içinde üretilmiş mallar (üretim malları), yatırım malı olarak kullanılabilirliği sürece, para-sermaye gerekmesi olabildiğince az olacaktır. Burada karşılaşılan sorun, ülke içinde üretim malları üretiminin “yetersizliği” düzeyindedir. “Özelleştirme” propagandaları içinde sürekli işlenen, ülkedeki temel sanayi kuruluşlarının (demir-çelik, çimento vb.) “geri teknolojiye” sahip olduğu, “dünya fiyatlarından daha yüksek maliyetle çalıştığı” savları, aynı zamanda bu gerçeğin gizlenmesini amaçlamaktadır. Böylece üretim malları üreten KİT’ler, özellikle demir-çelik, alüminyum, çimento, gübre sanayi kuruluşları “ölüme” terkedilerek, ülkenin emperyalizmden bağımsız gelişiminin olanakları da yokedilmek istenmektedir. Devrimci iktidar açısından sorun, “ölüme terkedilen” ya da devrim koşullarında “ölmüş” bu kuruluşların yeniden üretime geçirilmesi olarak ortaya çıkarken; küçük-burjuva devrimci-milliyetçileri için, mevcut yapı içinde kalkınma planları tümüyle yok olmaktadır. (Geçmişte bu kesimlerin “kalkınma planları” D. Avcıoğlu tarafından ortaya konulmuştur. Bugün devrimci-milliyetçiler tümüyle etkisizleştirilmiştir. Bunların yerine küçük-burjuvazinin sol kanadının parçalı yapısı geçmiştir. TMMOB, bu çizginin utangaç bir izleyicisi durumundadır.)

Görüleceği gibi, devrimci iktidar koşullarında dışa bağımlı olmayan sanayilerin kurulabilmesi için gerekli sermaye unsurlarının, ister para-sermaye olarak, isterse meta-sermaye olarak ülke içinden sağlanması olanaklıdır.

Öte yandan, ülke içinde kullanılabilir sermaye olarak halkın yaptığı tasarrufların miktarı ve oranı, pek çok sanayi kuruluşunun kurulması için yeterli boyutlardadır. Bugün tümüyle **banka mevduat hesapları** olarak görünen bu tasarruflar, aynı zamanda bugün devletin gerçekleştirmiş olduğu **iç borçlanmanın** da kaynağı durumundadır. Ancak bugün devletin gerçekleştirmiş olduğu iç borçlanma, doğrudan banka mevduat sahiplerinden değil, bankalardan yapılmaktadır. İç borçlanmada ortaya çıkan yüksek faiz oranları (örneğin son ihalede %193) ile mevduat faiz oranları (%50-60) arasındaki fark, devletin bankalara ödemek zorunda kaldığı haracı ifade etmektedir. Diğer yandan, aynı olay, bankaların %50-60 faizle topladığı paralarla %100’lerin üzerinde faiz geliri elde etmelerini sağlamaktadır. 20 Mart 2001 tarihinde yapılan ihalede “rekor talep”ten sözedilirken ifade edilen rakam 8 milyar dolardır. Bu da, ülke içinde kullanılabilir sermaye miktarının küçük bir bölümünü oluşturmaktadır. 1998 yılında toplam banka mevduatları 88 milyar 482 milyon dolar iken, 1999 yılında 106 milyar 318 milyona yükselmiştir. 1998 yılındaki mevduatın 24 milyar 800 milyon dolar tasarruf mevduatı, 36 milyar 966 milyon dolar yabancı para mevduatı (dolar, mark vb. cinsinden mevduat) iken, 1999 yılındaki toplam mevduatın 31 milyar 316 milyon dolar tasarruf mevduatı, 43 milyar 240 milyon dolar yabancı para mevduatıdır.

Bu verilerin de gösterdiği gibi, bankaların elinde bulundurdukları mevduatlar GSMH’nin %50’sini oluşturmaktadır. İşte mevduat faiz oranlarıyla toplanan ve devlete %200’ler oranında faizle verilen paranın miktarı budur. Tüm bunlar, sermaye olarak kullanılacak parasal kaynaklar durumundadır. Bütün sorun, özel bankaların elinde toplaşan ve devlet bankalarının “özelleştirme” ile devreden çıkartılmasıyla bu toplaşmanın daha da büyüdüğü bir ortamda, devletin, ister sanayi kurmak için, ister kendi açıkları için aldığı iç borçların faizleri çok yüksek olmaktadır. Yapılması gereken ise basittir: Tüm bankaların devletleştirilmesi ve her zaman olduğu gibi mevduata reel bir getiri sağlayan faiz ödenmesidir. (2000 yılı verileri esas alındığında bu reel faiz oranları %10’lar düzeyine bile yükselmemiştir.)

Görüldüğü gibi, devrimci iktidar koşullarında (devrimin öngünlerinde yurtdışına kaçınılacak olan para miktarı bir yana bırakıldığında) iç tasarruflardan elde edilen kaynaklar, dışa bağımlı olmayan bir sanayinin kurulması için yeterli boyutlardadır.

Böylece burjuva ve küçük-burjuva ekonomistlerinin emperyalizmden bağım-

sız bir sanayileşme için gerekli kaynağın bulunamayacağına ilişkin tüm savları, mevcut koşullar açısından bile gerçek dışıdır. Elbette, bu savlarının geçersiz olduğunu bilen bu ekonomistler, sorunu siyasal alana çekmektedirler.

Onlara göre, devrimci iktidar koşullarında, gerekli kaynak bulunsa bile (ki görüldüğü gibi, bu kaynak yeterince mevcuttur), “çağın gerektirdiği ileri teknolojiye sahip” sanayiler kurulamayacaktır, çünkü bu sanayilerin kurulabilmesi için gerekli bilgi ve know-how emperyalist ülkelerin tekelindedir. Emperyalist sömürüyü kabul etmeyen ülkeler de bunlardan yararlanamayacağı için, geri teknolojiye sahip sanayileşmeye boyun eğilecek, dolayısıyla maliyet yüksek olacağından fiyatlar yüksek olacaktır. Bu da, halkın daha yüksek fiyatlarla mal ve hizmet satın alması anlamına gelecektir ki, yoksullaşmanın diğer bir ifadesidir!

Görüldüğü gibi, bu savlar, tümüyle siyasal niteliktedir. Bu savın dayanağı, emperyalist ülkelerin tüm ileri teknolojilerin tekeline sahip oldukları, dolayısıyla bu ileri teknolojiye sahip olmak isteyenlerin onların koşullarına boyun eğmek zorunda olduklarıdır. Ama aynı sav sahipleri, örneğin Almanya'nın büyük bir bilgisayar mühendisi açığı ile yüzyüze geldiğini ve bu açığı kapatmak için Hindistan'dan 10.000 bilgisayar mühendisi almayı planladığını, ABD'de 100.000 Hintli bilgisayar mühendisinin çalıştığını görmezlikten gelmektedirler.

Hindistan'ın bilgisayar mühendisi yetiştirmede gösterdiği gelişme, emperyalist ülkelerin bilgi tekeline sahip olmadıklarının açık kanıtıdır. Öte yandan, yüksek teknoloji, doğrudan yetişmiş insan gücüne ve bunların gerçekleştireceği araştırma ve geliştirme (burjuva ekonomistleri buna “AR-GE” demektedirler) çalışmalarına bağlıdır. Eğitimin niteliği ve programı burada belirleyici yere sahiptir. Bu nedene, sorunun çözümü, mevcut eğitim sisteminin tümüyle kaldırılarak, **üretim için eğitimi esas alan** yeni bir eğitim sisteminin kurulmasıdır.

Tüm bunlardan sonra, devrimci iktidar koşullarında ekonomik büyümenin sağlanamayacağı savları tümüyle geçersiz kalmaktadır. Ancak devrimci iktidarın kullanabileceği ekonomik kaynaklar bunların ötesindedir.

Devrimci iktidar koşullarında,

a) Sanayi, tarım, madencilik, mali ve hizmetler sektöründe yabancı şirketlerin doğrudan yatırımlarına son verilecektir. Bu sektörlerde emperyalist ülkelere ait tekeli şirketlerin ve fiyallerinin tüm mal varlıkları, tazminat ödenmeksizin millileştirilecektir. Diğer ülkelere ait şirketlerin mal varlıkları, gerçekleştirdikleri kâr transferleri ve ana sermayeleri gözönünde tutularak hesaplanacak bir tazminat karşılığında millileştirilecektir.

b) İstisnasız tüm sektörlerde faaliyet gösteren, yerli tekeli ve işbirlikçi sanayi ve ticaret burjuvazisine ait tüm şirketler ve kuruluşlar ile bunların kişisel ya da ailesine ait mal varlıkları, tazminat ödenmeksizin millileştirilecektir. Bu şirket ve kuruluşların, yabancı şirket ve kuruluşlarla ortaklık halinde olmaları durumunda, yabancı ortaklara hiçbir tazminat ödenmeyecektir. İşbirlikçi tekeli burjuvazinin yabancı şirket, kuruluş ya da devletlerle yapmış oldukları her türlü anlaşma, sözleşme ve garantiler iptal edilecektir.

c) Emperyalist devletlere, şirketlere, mali kuruluşlara ya da uluslararası finans kurumlarına (IMF, Dünya Bankası, IFC vb.) oligarşinin özel ya da devlet adına yapmış olduğu, kısa, orta ve uzun vadeli her türlü borçlar iptal edilecektir. Diğer ülkelerle yapılmış olan ekonomik ve sosyal amaçlı devlet kredi ve borçlarının ödenmesinde ise, uzun vadeli bir plan dahilinde, ana para olarak tasfiyesi esas alınacaktır. Ancak, Türkiye Halk Kurtuluş Cephesi'nin açık çağrısından sonra, devrimci savaş sürecinde bu ülkelerin oligarşinin devletine vermiş oldukları ekonomik ve sosyal amaçlı borç ve krediler hiçbir biçimde ödenmeyecektir.

d) Kimya, madencilik, metalurji, petrol ve petrol ürünleri, otomotiv, inşaat, askeri malzeme üretimi, ulaşım, haberleşme, ilaç, tütün, çay üretimi ve diğer temel ihtiyaç maddeleri sektöründe şirket ve kuruluşların faaliyetlerine son verilecektir. Diğer sanayi kollarında, 30'dan fazla işçi çalıştıran tüm şirket ve kuruluşlar devletleştirilecektir. Bunlara ödenecek tazminat miktarı, İşçi Komiteleri'nce belirlenecektir. Halk iktidarında karşı-devrimci faaliyette bulunan ve toplumsal çığır aykırı faaliyet sürdüren özel sanayi kuruluşları, tazminat ödenmeksizin devlet-

leştirilecektir.

e) Dış-alım ve dış-satım devletleştirilecektir.

f) Tüm özel bankalar, mali kuruluşlar ve özel sigorta kuruluşları devletleştirilecektir. Bunlar ve diğer devlet bankaları birleştirilerek tek bir merkez bankası oluşturulacak ve bu banka ülkedeki tüm bankacılık işlemlerini yerine getirecektir.

Altın, gümüş vb. değerli madenlerin ticareti sınırlandırılacak ve bu alanda faaliyet gösteren kuyumcu, sarraf vb. kişi ve kuruluşların elindeki stoklar kamulaştırılarak Merkez Bankasına devredilecektir.

g) Lüks tüketim malı üretimine son verilecek ve bu malların ithalatı yasaklanacaktır.

h) Gece kulübü, bar, pavyon, gazino ve büyük özel mağazalar kapatılacaktır.

i) Büyük özel marketler, özel turizm tesisleri devletleştirilecektir. Deniz kıyılarının yağmalanmasıyla yapılmış olan tüm özel lüks konutlar, villalar vs. kamulaştırılacaktır.

j) Önemli bir ekonomik gücün ve emeğin yok olmasına yol açan bürokrasi yeniden düzenlenecek ve bürokratik işlemler basitleştirilecektir.

k) Sanayi ürünlerinde standartlaşmaya gidilecektir.

l) Özel sanayi kuruluşlarının merkezi plana göre üretim yapmaları sağlanacaktır. Bu kuruluşların plan hedefleri üstünde üretim artışları sağlanmaları için gerekli teşvikler yapılacaktır. Küçük-sanayiler için, organize sanayi bölgeleri oluşturulacak ve var olanlar yeniden düzenlenecektir.

Alınan önlemler ve uygulamalarla ortaya çıkacak toplumsal sermaye ve emek-gücü, mevcutlarıyla birlikte merkezi plana göre kullanılacaktır. Merkezi planın amacı, halkın genel yaşam düzeyini sürekli yükseltmek ve bireylerin maddi ve zihni gereksinimlerini karşılamak olacaktır.

Merkezi plan şu temel ölçütlere göre yapılacaktır:

1) Nüfus artışı gözönüne alınarak, bu artışı aşan düzeyde ve kişi başına düşen miktarı zaman içinde artıran ve de bunun sürekliliğini güvence altına alan bir üretim artışı sağlamak,

2) Üretimde daha fazla doğal kaynak kullanılmasını sağlamak,

3) Üretimi rasyonelleştirerek ve demokratik biçimde örgütleyerek, kaynak başına mevcut verimliliği artırmak,

4) Eskimiş, aşınmış ve verimliliği düşük fabrika ve donatımı yenilemek ve ileri teknoloji kullanmak,

5) Tüketim malları üretiminde ileri teknoloji kullanımına hızla ve öncelikle geçmek,

6) Tarımsal verimliliği arttırmak için makinalaşmaya ve kimyasal girdi kullanımına ağırlık vermek, üretim kooperatifleri ve kollektif çiftlikler yoluyla büyük üretim alanları yaratmak,

7) Temel tüketim malları (dayanıklı) üretiminde artışlar sağlamak amacıyla üretim malları üretimine öncelik vermek,

8) Sanayi yatırımlarında sermaye-yoğun teknikler kullanılmasına ağırlık vermek,

9) Toplumsal ve kültürel alanlarda, sağlık, eğitim ve konut üretimi öncelikli olmak üzere, yatırımlarda mevcut kaynakları ve emek-gücünü kullanmak,

10) Çalışma durumundaki tüm bireylere iş bulmak.

Bu ekonomi-politikanın uygulanmasında, her düzeyde devlet gelirleri olarak vergiler yerinde düzenlenecek ve vergi sistemi değiştirilecektir.

Bu nedenle :

aa) Başta KDV olmak üzere, tüm vasıtalı vergiler kaldırılacaktır,

bb) Her türlü bürokratik işlemde alınan harç ve resimler kaldırılacaktır,

cc) Gelir vergisinde asgari geçim miktarı vergi dışı tutulacak ve bunun üstündeki gelirden artan oranlı vergiler alınacaktır. Her durumda, gelir vergisi oranları, ücretli işçiler ve devlet ya da kamu kuruluşunda çalışanlar için %20'nin; özel bireysel işinde çalışan esnaf, zanaatkar ve özel meslek sahipleri için %25'in; ücretli emek kullanan esnaf ve zanaatkarlar için %35'in; özel sanayi kuruluş sa-

hibi ve hissedarlarından %45'in üstünde olmayacaktır. Tarımdaki özel üreticilerden, asgari geçim miktarının yıllık tutarının üstündeki gelirlerinden, Tarım ve Köy Gelişim vergisi olarak %20 oranında tek bir vergi alınacaktır.

dd) Kurumlar vergisi, üçten fazla işçi çalıştıran tüm özel işyerlerinden, Genel İşçi Komiteleri Konseyi'ne bağlı işyerlerinden ve büyük tarımsal işletmelerden alınacaktır. Net ürün geliri üzerinden alınacak bu vergi %50'yi geçemeyecektir.

ee) Dışalım ve dışsatıma ilişkin vergiler kaldırılacaktır. İç ticaretten alınan vergi oranı %50 olacaktır.

ff) Miras ve intikal vergisi, mirasın konusuna bağlı olarak ve yıllık asgari geçim miktarı gözönünde tutularak, beş yıllık zaman için tahakkuk edecek gelir vergisi, kurumlar vergisi, emlak vergisi miktarı düşüldükten sonra, kalan kısım üzerinden %70 olarak alınacaktır.

gg) Bireysel mülkiyete ait (kentlerde) seksen metrekarenin üstündeki konutlardan, özel işyerlerinden, perakende ticaret ve hizmet binalarından, değeri üstünden ve artan oranlı olarak emlak vergisi alınacaktır.

Kiraya verilmiş bireysel mülkiyete ait konutlardan, işyerlerinden, depolardan vb. emlak vergisi yanında, yıllık kira geliri üzerinden, artan oranlı ek gelir vergisi alınacaktır.

hh) Özel binek otolarından, traktörlerden, motorsikletlerden vb. alınan Motorlu Taşıtlar Vergisi tümüyle kaldırılacaktır. Taşıtın niteliğine ve çalışma konusuna bağlı olarak ticarete kullanılan araçlar ile lüks binek otolarından alınacak Motorlu Taşıtlar Vergisi, sürücüler birliği temsilcileri ile Genel Halk Komiteleri Konseyi temsilcilerinin oluşturacağı bir kurul tarafından belirlenecektir."^[*]

Bu ekonomi politika, kırsal alanlarda gerçekleştirilecek **toprak devrimi**yle birlikte tarımsal üretimin modernizasyonu ve kolektivizasyonu ile birlikte, sanayi ve tarımın birleşik ve dengeli gelişimini sağlayarak bugünden hesaplanması olanaksız olan büyük bir üretim artışı ve kaynak kullanımını sağlayacaktır. En basit ifadeyle, yıllık olarak dışardan ithal edilen gıda maddelerinin toplam değeri ortalama 3 milyar dolardır ve kısa dönemli olarak tarımda yapılacak düzenlemeler bu miktar dövizin yurtdışına akışını engelleyeceği gibi, kırsal nüfusa bu miktarda gelir sağlayacaktır. Bu ise, kısa dönemde bile kırsal nüfusun yaşam standartlarının yükselmesi anlamına gelecektir.

Sözün özü, ülkemizin iç kaynakları (yeraltı ve yerüstü kaynakları olarak) emperyalizmden bağımsız bir ekonominin varolması ve ekonomik büyümenin sürekli ve istikrarlı kılınması için yeterli olanaklara sahiptir. Yıllar boyu "kendine yeterli dünyanın yedi ekonomisinden biri" olarak propagandasının yapıldığı düşünülecek olursa, devrimci iktidarın gerekli kaynağı bulamayacağı konusunda yapılan tüm propagandanın amacı daha açık anlaşılacaktır.

İşte tüm burjuva ve küçük-burjuva ekonomistlerinin şiddetle karşı çıktıkları, "ideolojik" olarak tanımladıkları devrimci ekonomi-politika ve sonuçları genel olarak budur. Bu ekonomi-politikanın **hiçbir alternatifi yoktur** ve geri-bıraktınlmış tüm ülkelerin **tek kalkınma yoludur**.

Arjantin “Modeli”

22 Şubat “krizi” ile birlikte baş gösteren belirsizlik ortamında “Dünya Bankası Başkan Yardımcısı” sıfatıyla ortaya çıkartılan Kemal Derviş’in “ulusal” olduğu söylenen, “siyasi destek şart” denilen, ancak bir türlü açıklanmayan “ekonomik program”ı ile oranı “ilan edilmeyen” devalüasyon ortamında “medya” yı ve “sivil toplum kuruluşları”nı kaplayan “program arayışları”nda en çok sözü edilen, ancak hiçbir şey söylenmeyen konulardan birisi de “**model**” arayışı olmuştur.

Kimilerine göre, “bize benzeyen” Arjantin “modeli” uygulanmalıyken, kimilerine göre Brezilya “modeli” ya da Güney Kore “modeli”nin daha “iyi” olacağını söylenmektedir.

İster Arjantin “modeli” önerilsin, ister bir başka “model” önerilsin, hemen hepsinde ifade edilmeyen, IMF ile değişik ülkelerin yaptığı stand-by anlaşmaları ve buna bağlı olarak uygulanan “istikrar tedbirleri”dir.

Bu sayımızdaki diğer yazılarımızda da belirttiğimiz gibi, ülkemizdeki sorun, IMF ile en sonucusu 1999 Aralık ayında imzalanan stand-by anlaşmasıyla başlayan uygulamanın ortaya çıkardığı durum, yani **ekonomik bunalımın derinleşmesidir**. Derinleşen ekonomik bunalım, yani kriz, 1999 Aralık ayında uygulanmaya başlanan “istikrar tedbirleri”nin yanlışlığının olduğu kadar, emperyalizme bağımlı sanayileşmenin iflasının da ifadesidir.

Uygulamada, IMF tarafından ortaya konulan “program hedefleri”ne ulaşılmamış, tam tersine, uygulama, “hedefleri” daha da zor ulaşılabilir hale getirmiştir. Bu nedenle, her “model”, ulaşılması olanaksız hale gelmiş “hedefler”in IMF için olmaz-sa-olmaz koşul olduğundan hareket ederek oluşturulmuş yeni bir “istikrar tedbiri”nden başka birşey değildir.

Ancak ülkemizde “medya”da sözü edilen

“Arjantin modeli”, bu ülkede son yıllarda IMF ile yapılan stand-by anlaşması sonrasında ekonomik buhranın derinleşmesiyle ortaya çıkan durum ve buna bağlı olarak IMF ile yapılan yeni stand-by anlaşmalarının yarattığı kısır döngüden daha çok, bu uygulamalar için yapılan **siyasal düzenlemelerdir**.

Sahibi Dinç Bilgin’in “dolandırıcılık” suçu ile tutuklandığı Sabah gazetesinin **29 Mart 2001** tarihli bir haberinde “Arjantin modeli” şöyle ifade edilmektedir:

“Arjantin modeli geliyor

İş dünyasının topa tuttuğu Ankara, Derviş’in istediği yasaları Arjantin’in yapmaya çalıştığı gibi, kanun hükmünde kararname ile çıkarmak için çaba sarfedecek.

Kemal Derviş’in dış destek sağlanabilmesi için 15 günde çıkmasını istediği, ancak siyasilere pek mümkün olmadığını söylediği 15 kritik yasa için ‘Arjantin formülü’ uygulanacak. Arjantin’de hükümetin **Ekonomi Bakanı Cavallo**’ya kullandırmak için çıkarmaya çalıştığı ‘kanun hükmünde kararname çıkarma yetkisi’, Türkiye için de gündeme geldi. Her kesimin Meclis’i çalışmamakla eleştirmesi üzerine önemli bir misyon üstlenen TBMM Başkanvekili Murat Sökmenoğlu, önceki gün Cumhurbaşkanı Ahmet Necdet Sezer’le görüşerek acil çıkması gereken yasaların kararname olarak çıkarılması konusunda engelleyici olmamasını istedi. Sezer ise Sökmenoğlu’na, ‘Yapılacak düzenlemeler hukuki çerçeveye uygun olursa ben engel çıkarmam’ dedi.”

Görüldüğü gibi, Arjantin’de Mart sonunda gündeme gelen “kanun hükmünde kararna-

me” ile ülkeyi yönetme uygulaması, ülkemiz için “model” olarak lanse edilebilmektedir. Bu tür manipülasyonların “medya”nın sıkça başvurduğu bir yöntem olduğu gözönüne alarak, Mart ayı içinde yayınlanan iki habere bakalım:

“Krizdeki Arjantin ‘dervişini’ buldu Arjantin,Türkiye’den bir hafta sonra yeniden krize girdi. Aralıkta IMF’den 40 milyar dolar yardım alan ülkede işler düzelmeyince, fatura ekonomi bakanına kesildi... Daha iki ay önce, IMF ile 39.7 milyar dolar ek yardım anlaşması yaparak uçurumun eşiğinden dönen Arjantin’de işler yeniden arapsaçına döndü.

Bir hafta arayla krize giren Arjantin ve Türkiye’nin pek çok ortak yönü de var.

Ülkede ekonominin patronu konumundaki **Ekonomi Bakanı Luis Machinea**, Cuma günü 15 aylık görevinden **istifa etti**. Yaklaşık 2.5 yıldır durgunluk içinde bulunan Arjantin ekonomisini, aldığı tüm tedbirlere ve IMF kredisine rağmen düzlüğe çıkaramadığı için ağır eleştiri alan Machinea, sonunda fatu-rayı ödedi.

Ancak Türkiye’den farklı olarak Arjantin’de bir kabine değişikliği yapılacak... Rua, patronsuz ekonomi ve siyasi tedirginliğin piyasalar üzerinde yaratabileceği olumsuz etkiyi bir an önce ortadan kaldırmak için çalışma arkadaşlarıyla birlikte hafta sonu boyunca ağır mesai yaptı. Kabinesini yeniden düzenlemek için yeni isimler aradı.

İlk isim ekonomiye bulundu. Pazar akşamı ekonominin yeni patronunu açıklayan Rua, görevi **Wall Street**’de mali piyasalar uzmanı olarak çalışmış **Savunma eski Bakanı Ricardo Lopez Murphy**’ye verdi. Murphy ilk yaptığı açıklamada ekonominin düzelmesi için elinden geleni yapacağını belirtti.

Analistler, Murphy’nin 32 aydır ağır resesyon içindeki ekonomiyi canlandırmak için özel sektör teşebbüsleri ve orta gelirli için vergi indirimine gidebileceğini belirtiyorlar.” (6 Mart 2001, *Sabah gazetesi*)

İkinci haberde ise şöyle deniliyor:

“Wall Street ekonomisti, Arjantin’de bakanlık koltuğuna oturuyor

Arjantin Ekonomi Bakanı Ricardo Lopez Murphy’nin, göreve başlamasının üstünden iki hafta geçtikten sonra

dün gece istifa ettiği, yerine **Wall Street’in gözde ekonomisti Domingo Cavallo**’nun atanacağı açıklandı.” (20 Mart 2001, *Dünya Gazetesi*)

Görüldüğü gibi, birbiri ardına yayınlanan haberler, ne Arjantin’in “dervışı”ni bulduğunu, ne de Arjantin ekonomisinin içine girdiği krizi anlatmaktadır. Tüm yapılan “manipülasyon”, yani kamuoyunun yönlendirilmesidir.

Gerçekte ise Arjantin’deki ekonomik bunalım ve krizler, çok sevilen sözcükle söylersek, “yapısal” nitelikte olup, yıllardır süregitmektedir.

1980’lerin sonlarında başgösteren kriz koşullarında Arjantin’de 1991 yılında “Para Kurulu” oluşturularak, pesonun değeri bire bir düzeyinde dolara bağlanmıştır. Bir başka deyişle, Amerikan doları, biçimsel olarak peso adıyla Arjantin’in resmi para birimi haline getirilerek, iç piyasadaki **fiyatların dolarizasyonu** gerçekleştirilmiştir. Ancak fiyatların dolara göre belirlenmesi, bir yandan reel ücretlerin düşmesini sağlarken, diğer yandan ithalatı artırmıştır. Bunun sonucu olarak, dış ticaret açığı giderek büyümüş ve 1997 yılına gelindiğinde dış ticaret açığı 4 milyar dolara ulaşmıştır. Dış ödemeler dengesindeki açık ise 12 milyar dolar seviyesine çıkmıştır. 1999 Ocak ayında kaçınılmaz olarak devalüasyon yaparak dış ödemeler dengesi açığını ve buna bağlı olarak ortaya çıkan dış borç artışını önlemeye çalışan Arjantin hükümeti, Mart 2000’de IMF ile yeni bir stand-by anlaşması imzalayarak yeni “istikrar paketi”ni uygulamaya sokmuştur.

GSMH’sı 324 milyar dolar ve toplam dış borçları **171 milyar dolara** ulaşan Arjantin için de IMF anlaşmalarının bilinen “hedefi”, yani dış borçların düzenli olarak ödenmesi sorunu, ülke içi kaynakların neredeyse tümüyle dış borç ödemeleri için kullanılmasını gerektirmektedir. Bu ise, ülke içi kaynakların dış borç ödemelerine gitmesi sonucu, iç sermaye birikimini yok seviyesine düşürürken, **yeni yatırımlar için kredi talepleri** karşılanmasını olanaksız kılmaktadır. Ve her yerde olduğu gibi Arjantin’de de, bu durumda faiz oranlarının olağanüstü yükselmesi kaçınılmaz olmuştur.

Bu ortamda, IMF “program”ı, gerek yapılan devalüasyon, gerekse uygulanan para politikalarına rağmen işlevsiz kalmıştır. Burada ortaya çıkan ve Arjantin gibi pek çok Latin-Amerika ülkesine özgü olan olay, devlet hesapları ile ülkenin genel ekonomik “muhasbesi” arasındaki **farklılıktır**.

Öte yandan, dünya ekonomik buhranının derinleşmesi ve emperyalist ülkelerde dur-

gunluğun ortaya çıkması, Arjantin kadar tüm geri-bıraktırılmış ülkelerin ürünlerine olan talebi de azalttığından, ihracat “istenilen seviyede” gerçekleşmemiştir.

Arjantin’in dış borç ödemeleri için gerekli kaynağı bulamaması karşısında IMF, Mart 2000 tarihinde yapılan stand-by anlaşması gereği vermeyi taahhüt ettiği 7.2 milyar dolarlık krediyi Kasım 2000’de askıya aldı. Dış borç ödemelerini yapamaz hale gelen Arjantin moratoryum ilan etme aşamasına geldiğinde, IMF’nin istediği doğrultuda yeni düzenlemeler yapmayı kabul etti.

Arjantin hükümeti, kamu harcamalarını kısmayı, emeklilik yasası ile vergi sistemini değiştirmeyi kabul ederek, bu yolla 2001 yılında 20 milyar dolar “tasarruf” yapmayı kabul etti. Buna bağlı olarak, daha önce “piyasa yapıcı bankalar” denilen işbirlikçi tekelci burjuvazinin bankalarının %4 ile sınırlandırılmış devlet iç borçlanma bono alımını %6’ya çıkarmayı kabul etti.

Ancak, bu uygulamaların açık biçimde işbirlikçi tekelci burjuvazi lehine olan hükümleri ve emeklilik yasası değişikliği ile vergi artırımını sağlayacak değişiklikler, kitlesel tepkilere neden oldu. Arjantin koalisyon hükümetinin “küçük ortağı” Frepaso partisinden Sosyal Kalkınma Bakanı “sosyal harcamaların kısılması”nı protesto ederek istifa etti.

Arjantin, Kasım 2000’den bugüne kadar, bir yandan kitlelerin yükselen eylemleri ile, diğer yandan bunun bir yansıması olarak siyasal sorunlarla karşı karşıya kalmıştır. Eski “solcu” ve Dünya Bankası uzmanı Devlet Başkanı De La Rúa’nın, yarım kalmış IMF programının ağırlaştırılmış yeni versiyonunu uygulayabilmesi ise nedeysen olanaksız görünmektedir.

Ülkemizde Kasım 2000’den günümüze kadar gelişen olayların benzerine sahne olan, ancak Latin-Amerika’ya özgü nitelikleriyle Arjantin’de de yeni IMF anlaşması -her zaman olduğu gibi- ödemeler dengesi açığının kapatılmasına dayanmaktadır. Yani dış borç ödemelerinin düzenli olarak yapılması için gerekli kaynakların bulunması ve dış ticaret açığının meydana getirdiği yeni dış borçlanma gereksiniminin azaltılması IMF’nin temel hedefleri olarak ortaya konulmuştur. Ve yine her zaman olduğu gibi, bu hedeflere ulaşabilmek için “sıkı para politikası” izlenmesi gerekmektedir.

“Sıkı para politikası”nın ilk hedefi piyasadaki “likidite” fazlalığını ortadan kaldırmaktır. Bir başka deyişle, talebin kısılması için iç piyasadan peso çekilmesine gidilecektir. Bu amaçla, en sonuncu Ekonomi Bakanı 1.000

peso’nun, yani 1.000 doların üzerindeki alışveriş vb.’nde **nakit ödeme** yapılmasının yasaklanmasını “ulusal program”ın başına koymuştur. Bunun üstündeki ödemeler kredi kartı ya da havale ile yapılacak ve bu işlemlerden binde 6 vergi alınacaktır. Böylece, bir yandan iç dolaşımdaki peso miktarı aşağı çekilirken, aynı zamanda tüketim için yapılan ödemeler vergilendirilmiş olmaktadır. A. Savaş Akat’ın “talep enflasyonu” karşısında kullanılan “sıkı para politikası” olarak söz ettiği para miktarının düşürülmesinin Arjantincesi böyle ortaya çıkmaktadır.

İkinci önlem ise, ekonomik “durgunluk”tan çıkmak için yatırımların teşvik edilmesi için vergilerde büyük indirimlere gidilirken, ithal **tüketim mallarına** %35 vergi konulmasıdır. (Bu, WTO, yani Dünya Ticaret Örgütü’nün “global ticaretin serbestleştirilmesi” için şart koştuğu gümrük vergilerinin **azami** sınırını oluşturmaktadır.)

Kredi faiz oranlarının aşağı çekilemediği ve çekilmesinin olanaksız olduğu bir ortamda, yatırımların teşvik edilmesi için yapılabilecek tek şey olan vergi indirimleri, aynı zamanda devletin “faiz dışı gelirler”inin azalması anlamına gelmektedir. İç sanayi ve tarım üretimini teşvik amacı güden bu uygulamadan beklenen ise, iç üretimde meydana gelen artışlarla **ihracatı artırmaktır**. İthal tüketim mallarının vergilerinin artırılmasıyla da ithalatın azalacağı beklendiğinden, dış ticaret açığının düşeceği umulmaktadır.

Bu uygulamanın işe yaramayacağı açıktır. Çünkü, WTO sınırlamalarına uyma zorunluluğu ithal tüketim mallarına yüksek vergi konulmasını engellediği için, tüketim malları ithalinde beklenen düşüş gerçekleşmeyecektir. Öte yandan ithalatın bileşiminde büyük yere sahip olan ve yeni-sömürgecilik sisteminin ayrılmaz bir parçasını oluşturan **ara malları ithalatına** hiçbir kısıtlama getirilmediğinden, dış ticaret açığının kapatılması kağıt üzerinde olanaklı olsa bile, ithal edilen malların yeniden ihracından başka bir işlem yapılmamış olacaktır.

Ülkemizde olduğu gibi, Arjantin’de de, ithalatın bileşimine bakıldığında tüketim malları ithalatının toplam ithalat içindeki payı %15’ler seviyesinde olduğu görülmektedir. Asıl dış ödemeler dengesi açığına neden olan **ara malları** ve **yatırım malları** ithalatı için gereken dövizin dış borçlanma ile sağlanmasıdır. Ancak, ne ülkemizde, ne de Arjantin’de, bu malların ithalatına herhangi bir kısıtlama getirilmesi de olanaksızdır. Çünkü bu mallar, yeni-sömürgecilik sisteminin bir parçası olarak

ortaya çıkmış olan dışa bağımlı sanayinin varoluş nedeni ve emperyalist tekellerin aşırı-üretim koşullarında kârlarının temelidir.

Ülkemiz somutundan örneklersek, ithalat içinde tüketim mallarının oranı %13,4'dür. İthalatın %65,7'si ara malları, %20,5'i yatırım mallarından oluşmaktadır. 1999 yılında toplam 36.252 milyon dolarlık ithalatın 4.482 milyon doları tüketim mallarıdır ve 2000 yılında 6.668'e yükselmiştir. Öte yandan 2000 yılında toplam ithalat 49.672 milyon dolara yükselmiştir. Arjantin benzeri bir uygulamanın getireceği ithalat küçülmesinin azami miktarı 1.076 milyon dolardır. 13.420 milyon dolarlık ithalat artışı yanında bu miktar hiçbirşey ifade etmemektedir.

Ancak Arjantin açısından dış ticaret açığı Türkiye ile kıyaslanmayacak kadar **küçüktür**.

Arjantin Dış Ticaret Dengesi

	(milyon \$)		
	İhracat	İthalat	Fark
1995	20.963	20.122	841
1996	23.811	23.762	49
1997	26.431	30.450	-4.019
1998	26.434	31.378	-4.944
1999	23.333	25.508	-2.175

Arjantin'in toplam ithalatı içinde sermaye malları %25'lik bir yere sahiptir. Ara mallar ve makine donanım, yedek parça vb. %52'lik bir yere sahipken, tüketim mallarının toplam ithalat içindeki payı (otomobil vb. dahil) %18'dir. 1998 yılı itibarıyla bu tüketim mallarının toplam değeri 6 milyar dolardır. Dolayısıyla ithal tüketim mallarına konan %35 vergi ile sağlanmak istenen 2-4 milyar dolar arasında değişen dış ticaret açığını kapatmaktadır.

Öte yandan Arjantin'in dış ödemeler dengesi açığı, 1995 yılında 4.938 milyon dolar iken 1999 yılında 12.293 milyar dolar olmuştur.

Görüleceği gibi, dış ödemeler dengesi açığında dış ticaret açığı küçük bir yere sahiptir ve Arjantin'in GSMH'na göre (324 milyar dolar) dış ödemeler dengesi açığı da önemsenmeyecek boyuttadır. 1999 yılı itibarıyla, dış ödemeler dengesi açığının belirleyicileri, 8.530 milyon dolar "diğer mal ve hizmet giderleri" ile 7.922 milyon dolar dış borç faiz ve ana para ödemeleridir. Bu nedenden dolayı, Arjantin'in dış borçları 1996 yılında 96 milyar dolar iken, 1998'de 109 milyar dolara ve 2000 yılında 171 milyar dolara yükselmiştir. Bütün sorun da, ödemeler dengesi açığından daha fazla oranda artan dış borçlanmadır. (Hemen belirtelim, tüm bu süreç içinde Arjantin'deki kamu kuruluşları -KİT'ler- ve ka-

muya ait arazi ve binalar 1970 ve 1980 yıllarında satıldığından, ödemeler dengesi açığını kapatmak için "özelleştirme" aracının da kullanılması söz konusu değildir.)

Arjantin ekonomisinin ayrıncı özelliği ise, ülke içinde **emperyalist ülkelerin doğrudan yatırımlarının** büyük oranda olması ve çoğunluğu emperyalist tekellere ait **büyük kapitalist çiftliklerin** varlığıdır. GSMH'sı 300 milyar dolar olan bir ülkenin 25-30 milyar dolarlık bir ithalat hacmine sahip olmasının ardında yatan gerçek de budur. Bu durum, **bilançolarda görülmeyen** ve Latin-Amerika'da özel bir yere sahip olan "**kâr transferleri**"yle GSMH'nın önemli bölümünün emperyalist ülkelere aktarılmasını getirmektedir. Bu nedenle, Arjantin'in dış borçlarının büyük bölümü, devlet garantisi altında özel borçlar niteliğindedir. Arjantin ekonomisindeki tüm sorunlar da buradan kaynaklanmaktadır. Gerek dış ticaret açıkları, gerekse genel ödemeler dengesi açıkları, doğrudan devletin garantisi açısından önem taşımaktadır. Arjantin'in bu ekonomik yapısı, diğer Latin-Amerika ülkelerinde olduğu gibi, Amerikan emperyalizminin 1960 sonrasında birbiri ardına gerçekleştirdiği askeri darbelerle birlikte uygulanan IMF "istikrar tedbirleri"yle oluşturulmuştur. Bu yüzden, Arjantin'in bugün karşı karşıya kaldığı sorun, ne 2 ile 4 milyar dolar arasında değişen dış ticaret açığı, ne de 12 milyar dolar seviyesindeki dış ödemeler dengesi açığıdır. Bunlara ilişkin olarak yapılan düzenlemeler ("istikrar tedbirleri"), sadece devlet gelirleri üzerinde etkiye sahiptir. Sorunun özü, GSMH'nın büyük bir bölümünün "kâr transferleri" yoluyla ülke dışına çıkartılması ve bunun için talep edilen dövizin bulunamamasıdır.

Bütün bunların gösterdiği gerçek, yıllık olarak 50 milyar dolar ithalat yapan, dış ticaret açığı 25 milyar dolar olan Türkiye ile Arjantin arasında uygulanabilir bir "model" ilişkisi bulunmadığıdır. Ortak olan tek şey, ikisinin de, yeni-sömürgecilik yöntemleriyle dışa bağımlı bir sanayileşmeye sahip olması ve bu sanayileşmenin getirdiği çarpıklıkların sürekli mevcudiyetidir.

Gerek Arjantin ekonomisinin, gerekse Türkiye ekonomisinin genel gelişim seyri, dışa bağımlı sanayileşmenin kaçınılmaz bir sonucu olan emperyalist ülke ekonomilerinin genel seyri ile çakışmaktadır. Bu da, tüm geri-bıraktınlmış ülkelerin kendi iç dinamiği ile gelişmemesinin, ülke ekonomilerinin **dengesini dışta**, emperyalist metropollerde bulmasının bir ifadesidir.

30 MART 1972 KIZILDERE

MAHİR ÇAYAN

1946 Samsun

ERTAN SARUHAN

1942 Fatsa

SİNAN KAZIM ÖZÜDOĞRU

1949 Şarkışla

SABAHATTİN KURT

1949 Gevaş

AHMET ATASOY

1946 Ünye

HÜDAİ ARIKAN

1946 Çivril

CİHAN ALPTEKİN

1947 Aδεşen

NİHAT YILMAZ

1937 Fatsa

ÖMER AYNA

1952 Dicle

SAFFET ALP

1949 Kayseri

**ÖMÜR
KARAMOLLAOĞLU**
30 OCAK 1955/AKÇADAĞ
24 MART 1977/ANKARA

1955 yılında Malatya'nın Akçadağ ilçesinde doğdu. 1971 yılında Ankara Abidinpaşa Lisesi'nde okurken devrimci mücadeleye bir sempatizan olarak katıldı. 1974-75 döneminde SBF-BYYO'da yüksek öğrenim gençliğinin akademik-demokratik mücadelesinde aktif olarak yer aldı. 12 Mart sonrası ilk öğrenci derneklerinden olan SBF-BYYO Öğrenci Derneği'nin kuruluş çalışmalarına katıldı. Aynı dönemde AST'da oyuncu olarak da çalışan Ömür yoldaş, M. Gorki'nin "Ana" ve B. Brecht'in "Carrar Ana'nın Tüfekleri" oyunlarının sergilenmesinde yer aldı. 1975 başından itibaren THKP-C/HDÖ üyesi olarak profesyonel devrimci yaşamına başladı. İlk görevi Ankara'daki legal kadroların sorumluluğunu üstlenmek oldu. Beylerderesi'nden sonra Ankara Bölge Komitesi'nde yer aldı. 1976-Haziran Kararı'ndan sonra Güney Anadolu ve Hatay bölgesinde kadroların politik eğitimleriyle görevlendirildi. Aynı yılın Aralık ayında THKP-C/HDÖ-Ankara Bölge Yöneticiliği'ne atandı. 1977 yılında THKP-C/HDÖ'nün Öncü Savaşına başlamasıyla birlikte gerçekleştirilen "26 Ocak Harekâtı"nda yönetici olarak yer aldı. 1977 Şubat'ında Genel Komite üyeliğine getirildi. Ankara ve Karadeniz Bölgelerinin Merkez Yöneticisi olarak şehir ve kır gerillasının stratejik örgütlenmesiyle görevlendirildi. "19 Şubat Harekâtı"nın düzenlenmesinde görev aldı.

"30 Mart Harekâtı"nın ilk günü, 24 Mart 1977'de, Ankara'da şehit düştü.

MEHMET YILDIRIM

1957 Tokat doğumlu ve küçük-köylü bir ailenin çocuğudur. İlkokulu bitirdikten sonra, İstanbul'a gelerek, küçük işyerlerinde ve krom kaplama ustası olarak, çeşitli fabrikalarda çalışmıştır. Fabrika işçiliği döneminde sendikal faaliyetlere katılmış ve bu faaliyetler çerçevesinde Devrimci Sağlık-İş sendikasında çalışmalarını sürdürmüştür. Bu çalışmalar sırasında örgütle ilişkiye geçmiş ve 1978'de sendikal çalışmada örgüt üyesi olarak yer almıştır. 1978 sonlarında profesyonel kadro olarak Bakırköy çevresinde örgütsel çalışmalara katılmış ve Şubat 1981'de Genel Komite üyesi olmuştur. 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

NIHAT KURBAN

1958 Kars doğumlu olup, lise yıllarında Kars'ta THKP-C sempatisini olarak devrimci mücadeleyle tanışmıştır. 1977 içinde örgütsel ilişki içine girmiş ve aynı yıl içinde örgüt üyesi olmuştur. İstanbul Hukuk Fakültesi öğrencisi olmakla birlikte zamanının büyük bir kısmını Kars'taki örgütsel çalışmalarda geçirmiştir. 1979 yılında bir silahlı çatışmada yaralanması üzerine, bir süre örgütsel çalışmaların dışında kalmışsa da, 1980 ortalarında Kars il yöneticisi olarak atanmıştır. Şubat 1981'de Genel Komite üyesi olmuş ve 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

CEMALETTİN DÜVENCİ

1956 Tekirdağ doğumlu olan yoldaş, küçük-köylü bir ailenin oğludur. Ailesinin İstanbul'a taşınmasından sonra, işçi olarak çalışmaya başlamıştır. Devrimci mücadeleyle ilişkisi, Bakırköy çevresindeki demekler düzeyinde başlamış ve Halkevleri'nde faaliyet sürdürmüştür. 1976'dan itibaren örgütsel ilişkiye girmiş ve 1977-78 döneminde Bakırköy çevresinde örgüt üyesi olarak çalışmıştır. 1978-80 döneminde profesyonel kadro olarak çalışmıştır. 1980 Nisan operasyonundan sonra, İstanbul bölgesinin yeniden düzenlenmesinde görev üstlenmiş ve aynı yılın sonlarından itibaren, pragmatik ve sağ-ekonomist sapmaya karşı mücadelede etkin bir rol oynamıştır. Şubat 1981'de, pragmatik sapma içindeki unsurların ihracından sonra Genel Komite üyesi olmuştur. 15 Mart 1981 günü, Genel Komite toplantısının yapılacağı Bahçelievler'deki örgüt evinin düşman güçlerince kuşatılması üzerine, diğer üç yoldaşıyla birlikte silahlı çatışmaya girişmiş ve dört saatlik çatışma sonucunda, diğer üç yoldaşıyla birlikte şehit düşmüştür.

SÜLEYMAN AYDEMİR

1957 Denizli doğumlu olup, Adana İktisadi ve Ticari İlimler Akademisi'ne girdikten sonra, devrimci mücadeleyle tanışmıştır. 1978 sonuna kadar öğrenci çevresinde etkili olan DY ilişkileri içinde faaliyette bulunmuş ve DY'ye karşı, aktivizm sloganıyla ortaya çıkan DS ile kısa bir süre ilişkisi olmuştur. DS'nin öz olarak DY'den farksız olduğunu kendi öz deneyimiyle gören Süleyman yoldaş, 1979 ortalarında örgütsel ilişkilere girmiştir ve aynı yıl içinde Adana bölgesinde kadro olmuştur. 1980'de profesyonel kadro olarak çalışmaya başlamıştır. 12 Eylül 1980 tarihinde ihbarcı tutum ve davranışlarından, her türlü uyarıya rağmen vazgeçmeyen bir kişinin cezalandırılması eylemine katılmış ve eylem sonrası Serdar Soyergin'le birlikte düşmanın askeri birlikleri ile giriştiği çatışmada bir yüzbaşıyı öldürmüştür. Bu olaydan sonra İstanbul bölgesinde görevlendirilmiş ve 15 Mart 1981'de Bahçelievler'deki çatışmada şehit düşmüştür.

<http://www.kurtuluscephesi.com> 4. Yılında

www.kurtuluscephesi.com adresinden Mart 1998 tarihinde yayınlamaya başladığımız Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfası üçüncü yılını tamamladı. Zaman içinde içeriğin genişlemesinin gerektirdiği alan ihtiyacı ve ulaşım olanaklarını artırmak amacıyla, 2000 yılının son ayından itibaren Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfasına üç yeni adresten ulaşmak olanaklı hale geldi:

www.kurtuluscephesi.org

www.kurtuluscephesi.net

www.kurtuluscephesi.de

Böylece kullanılabilir internet alanının kapasitesi 200 MB'ye yükselirken, kapsamı önemli ölçüde gelişti.

İçerik olarak onüç alt bölümden oluşan Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfası'ndaki toplam dosya sayısı 1.850'ye ulaştı (Geçen yıl dosya sayısı 1.536'ydı).

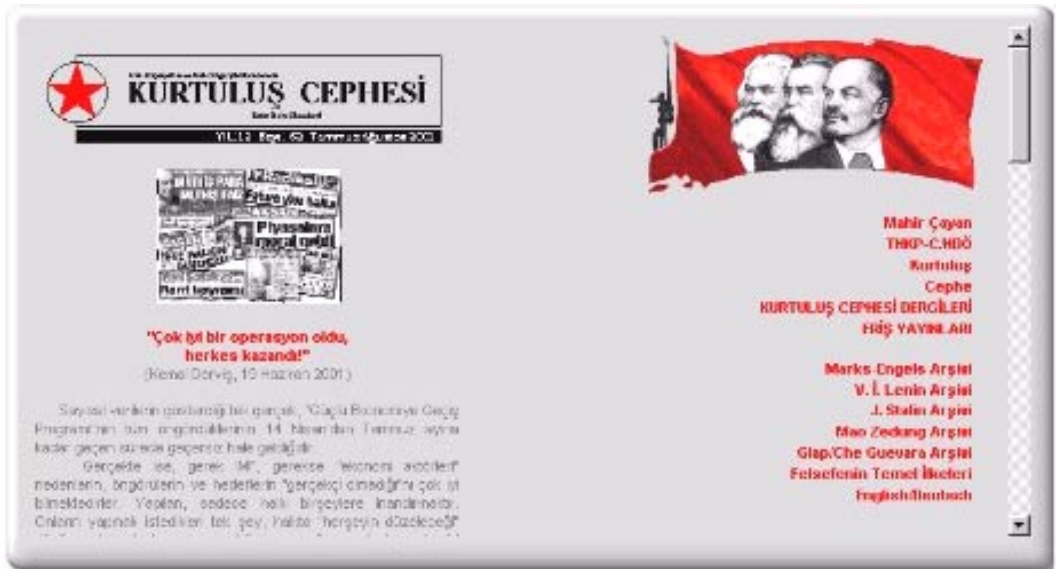
Bu dosyaların 1.189'u .html formatında yazılı metinlerden oluşmaktadır. (2000 yılında

927) Bu 1.189 yazılı metnin 426'sı Kurtuluş Cephesi'nin Ocak-Şubat tarihli 17. sayısından bugüne kadarki sayılarında yer alan yazılardan oluşmaktadır. 169 yazılı metin dosyası Eriş Yayınları'na ait kitaplar ile THKP-C/HDÖ'ye ilişkin belgelerden oluşmaktadır.

Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfası'nda yer alan Marksist-Leninist yapıtların toplam dosya sayısı 244'dür. Bu dosyalarda, Marks ve Engels'e ait 32 kitap (2000: 14); Lenin'e ait 40 kitap ve makale (2000: 24) ile Stalin ve Mao'nun toplam 13 yapıtı (2000: 8) bulunmaktadır. Che Guevara, Marighella, Clausewitz, Politzer, R. Debray'ın kitaplarıyla birlikte toplam kitap sayısı 128'e ulaşmıştır (2000: 62)

Bunlarla birlikte Eriş Yayınları'na ait kitaplar ile Kurtuluş Cephesi'nin sayıları Word formatında .zip dosyası olarak internet sayfasında yer almaktadır.

Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfası'nda yer alan tüm dosyaların toplam büyüklüğü 38

MB'ye ulaşmıştır.

İstatistik verilerin alınmaya başlandığı Mart 1999'dan Mart 2001 tarihine kadar, "hit" sayısı 3.427.037, açılan sayfa sayısı 1.077.955, alınan dosyaların toplam büyüklüğü 25 Gigabayt ve giriş yapanların sayısı 188.990 olmuştur.

Marks-Engels Arşivi bölümünde bulunan kitap ve yazılar şunlardır:

Marks-Engels:

Komünist Manifesto

Alman İdeolojisi

Merkez Komitesinin Komünist Birliğe Çağrısı

M e k t u p l a r

K. Marks:

1844 Elyazmaları

Feuerbach Üzerine Tezler

Fransa'da Sınıf Savaşmaları (1848-1850)

Louis Bonaparte'mın 18 Brumaire'i

Fransa'da İç Savaş

Gotha Programının Eleştirisi

K A P İ T A L, Cilt: I

Hindistan'da İngiliz Egemenliği

Hindistan'da İngiliz Egemenliğinin

Gelecekteki Sonuçları

People's Paper'ın Yıldönümünde Yapılan

Konuşma

Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkı'ya Önsöz

Ücretli Emek ve Sermaye

Serbest Ticaret Sorunu Üzerine

F. Engels:

Komünizmin İlkeleri

Almanya'da Devrim ve Karşı-Devrim

Anti-Dühring

Köylüler Savaşı

Fransa'da ve Almanya'da Köylü Sorunu

Ailenin, Özel Mülkiyetin ve Devletin Kökeni

Otorite Üzerine

Blankici Komün Mültecilerinin Programı

Konut Sorunu

L. Feuerbach ve Klâsik Alman Felsefesinin Sonu

K. Marks'ın Ekonomi Politikin Eleştirisine Katkısı

Karl Marks

Marks'ın Mezarı Başındaki Konuşma

Erfurt Programının Eleştirisi

Lenin Arşivi bölümünde şu kitap ve yazılar bulunmaktadır:

Avrupa İşçi Hareketi İçindeki Ayrıntılar

Avrupa Birleşik Devletleri Sloganı Üzerine

Az Olsun, Temiz Olsun

Bir Adım İleri, İki Adım Geri

Bir Yoldaşa Mektup

Devlet ve Devrim

D e v l e t

Devrimci Maceracılık

Diyalektik Sorun Üzerine

Emperyalizm ve Sosyalizmdeki Bölünme

Emperyalizm, Kapitalizmin En Yüksek Aşaması

Gerilla Savaşı

İşçi Sınıfı ve Yeni-Maltusçuluk

<http://www.kurtuluscephesi.com>

	Hit	Açılan Sayfa	Alınan Kilobayt	Giriş Yapanlar
Mart 1999	98.236	24.122	658.355	4.215
Nisan 1999	92.752	24.002	556.748	4.830
Mayıs 1999	98.615	26.470	580.643	4.286
Haziran 1999	99.928	24.922	614.513	4.176
Temmuz 1999	105.666	29.069	648.809	4.967
Ağustos 1999	105.166	29.871	642.959	4.419
Eylül 1999	133.610	34.434	840.075	5.589
Ekim 1999	174.828	41.210	970.112	7.590
Kasım 1999	189.256	46.899	1.176.170	8.412
Aralık 1999	190.386	49.408	1.231.283	8.422
Ocak 2000	163.983	41.931	984.580	7.605
Şubat 2000	156.359	41.885	1.014.342	7.147
Mart 2000	149.981	43.564	944.478	7.193
Nisan 2000	147.265	41.153	904.275	6.951
Mayıs 2000	143.881	42.964	974.778	7.023
Haziran 2000	119.300	44.659	992.811	7.181
Temmuz 2000	114.200	43.128	943.389	7.010
Ağustos 2000	122.445	47.723	1.050.002	7.343
Eylül 2000	124.604	49.716	955.896	8.264
Ekim 2000	130.302	53.289	1.296.139	10.701
Kasım 2000	134.101	53.662	1.282.196	11.741
Aralık 2000	170.757	62.793	1.555.472	11.274
Ocak 2001	168.012	63.249	1.607.304	10.699
Şubat 2001	135.888	53.447	1.246.760	10.591
Mart 2001	157.516	64.385	1.350.324	11.361
<i>Toplam</i>	3.427.037	1.077.955	25.022.413	188.990

5 Mart 2000-5 Mart 2001			
	Hit	Alınan Kb.	Giriş Yapanlar
Eriş Yayınları	624.214	3.222.372	67.636
Kurtuluş Cephesi Dergileri	601.385	3.234.247	59.963
Marks-Engels Arşivi	186.192	3.891.413	24.901
Lenin Arşivi	118.101	2.014.575	22.767
Felsefenin Temel İlkeleri	79.566	658.783	13.236
Giap/Che Arşivi	40.773	802.929	9.648
Kurtuluş-Cephe	57.298	278.060	8.085
Mao Zedung Arşivi	19.488	293.443	4.049
İngilizce/Almanca	18.182	69.848	3.495
Stalin Arşivi	9.099	275.068	3.043
MRTA	1.546	62.686	535

Kâhince Sözler

Karl Marks
Friedrich Engels
Marksizmin Bir Karikatürü ve Emperyalist
Ekonomizm
Marksizm ve Ayaklanma
Marx-Engels-Marksizm
Marksizmin Tarihsel Gelişmesinin Bazı
Özellikleri
Materyalizm ve Ampiryokritisizm
Nereden Başlamalı
Ne Yapmalı?
Nisan Tezleri
Sosyalizm ve Din
Proletarya Partisinin Din Konusundaki Tutumu
Proletarya Devriminin Askeri Programı
Parti Örgütü ve Parti Edebiyatı
Proletarya Devrimi ve Dönek Kautsky
Rus Sosyal-Demokrat Hareketi İçindeki
Reformculuk

“Kültürde” Ulusal Özerklik
Ulusal Sorun Üzerine Tezler
Ulusal ve Sömürgeler Sorunu Üzerine Tezler
Üçüncü Enternasyonal ve Tarihteki Yeri
“Sol” Komünizm: Bir Çocukluk Hastalığı
Kurtuluş Cephesi İnternet Sayfası’nda yer
alan diğer yazılar ise şunlardır:

Stalin:

Diyalektik ve Tarihi Materyalizm
Kadrolar Üzerine
Anarşizm mi? Sosyalizm mi?

Mao Zedung:

Liberalizmle Mücadele
Çelişki Üzerine [Teori ve Pratik]
Pratik Üzerine [Teori ve Pratik]
Japonlara Karşı Gerilla Savaşında Strateji
Sorunları
Çin Devrimci Savaşında Strateji Sorunları

Vo Nguyen Giap:

Vietnam Ulusal Kurtuluş Savaşı

Che Guevara:

Gerilla Savaşı : Bir Yöntem
Gerilla Savaşı
Latin-Amerika Devriminin Taktik ve Stratejisi
Küba Bir İstisna mı, Yoksa Öncü mü?
... İki, Üç Daha Fazla Vietnam

Mahir Çayan:

Revizyonizmin Keskin Kokusu-I
Revizyonizmin Keskin Kokusu-II
Sağ Sapma, Devrimci Pratik ve Teori
Yeni Oportünizmin Niteliği Üzerine
Aydınlık Sosyalist Dergiye Açık Mektup
Yayın Politikamız
Devrimde Sınıfların Mevzilenmesi
Kesintisiz Devrim I
Kesintisiz Devrim II-III

THKP-C/HDÖ:

Mevcut Durum ve Devrimci Taktiğimiz
Türkiye Devriminin Acil Sorunları-I
THKP ve THKC Devrim Programları
THKP-C ve 15 Yıl
Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi ve
Devrimci Taktiğimiz
Marksizm-Leninizm Bir Dogma Değil,
Eylem Kılavuzudur-III

Ulusal Sorun Üzerine
THKP-C/HDÖ Ankara Davası Savunması

Revizyonizmin Revizyonu
Gramsci Üzerine
Oligarşi Nedir?
“Yeni” Oportünizm Üzerine
Eski Bir Gerillanın “Emek”i
Politikleşmiş Askeri Savaş Stratejisi ve
“Yeni” Çözüm’ün Fırsatçılığı

Clausewitz: Savaş Üzerine

C. Marighella: Şehir Gerillasının El Kitabı

R. Debray: Devrimde Devrim mi?

G. Weber: Gerilla Bilanço Çıkartıyor

G. Politzer: Felsefenin Temel İlkeleri

Nikitin: Ekonomi Politik

ERİŞ YAYINLARI

Kitap ve Katalog
isteme adresi:

Postfach 2501
55514 Bad Kreuznach
Deutschland

İnternet Adresi:
www.kurtuluscephesi.com
E-Mail Adresi:
erisyay@kurtuluscephesi.com

